2026D53816

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 oktober 2026

Hierbij doen wij u de antwoorden toekomen op de vragen die zijn gesteld tijdens de behandeling van hoofdstuk VIII (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) van de Rijksbegroting 2027 in de eerste termijn van de Kamer op dinsdag 27 oktober 2026.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.M. Letschert

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
J.Z.C.M. Tielen

Vragen van het lid Moorman (PRO)

Vraagnummer: 1
Vraag:
Hoe gaan we grote verschillen in het lerarentekort tussen regio's bestrijden?

Antwoord:
Al lange tijd zien we dat de tekorten ongelijk verdeeld zijn tussen en binnen regio's. We werken hard aan het verkleinen van deze verschillen. Dat doen we door met de lerarenstrategie in te zetten op meer instroom en minder uitstroom. Denk bijvoorbeeld aan de investeringen van € 79 miljoen in 2027 en € 88 miljoen vanaf 2028 door het kabinet waarmee 350 extra zij-instromers per jaar kunnen worden opgeleid. In de regio's werken besturen, opleiders en de beroepsgroep samen aan het verkleinen van het tekort binnen de regio en tussen scholen. Ook wordt er via de arbeidsmarkttoelage € 174,5 miljoen specifiek geïnvesteerd in de scholen in het primair- en voortgezet onderwijs waar de leerlingen de grootste risico's op onderwijsachterstanden hebben.

Vraagnummer: 2
Vraag:
Waarom moeten schoolbestuurders aan minder eisen voldoen dan bestuurders van woningcorporaties? Hoe staat de staatssecretaris tegenover een voorstel van PRO om ook voor schoolbestuurders een geschiktheids- en betrouwbaarheidstoets in te voeren?

Antwoord:
Bij woningcorporaties kan een bestuurder of commissaris alleen benoemd worden als deze geschikt en betrouwbaar is beoordeeld door de autoriteit woningcorporaties. Dit systeem is voor de woningcorporaties ingevoerd in 2015, nadat de parlementaire enquêtecommissie woningcorporaties vaststelde dat het stelsel ernstige misstanden kende. Momenteel bezien we of we met de onderwijssector goede afspraken kunnen maken over het borgen van de integriteit en betrouwbaarheid van bestuurders en intern toezichthouders. De betrouwbaarheidstoets voor de woningcorporaties is wettelijk geregeld. Ook in de zorg zijn wettelijke eisen gesteld voor goed bestuur. Vanwege het voornemen van het kabinet om de regeldruk te verminderen, zien we het maken van goede afspraken met de sector als een passend en effectief alternatief voor wetgeving. Als de sector niet bereid is tot voldoende stevige afspraken, dan bezien we of wettelijke verankering van een betrouwbaarheidstoets wenselijk is.

Vraagnummer: 3
Vraag:
Hoe kan het dat zij-instromers vaak geen plek kunnen vinden ondanks grote tekorten in het onderwijs?

Antwoord:
Het aantal beschikbare plaatsen voor zij-instromers is afhankelijk van de onderwijsarbeidsmarkt in de regio. De regio's met het hoogste lerarentekort zetten de meeste zij-instromers in. Het lerarentekort is ongelijk verdeeld over Nederland. Het komt dus inderdaad voor dat in krimpgebieden minder plek is voor zij-instromers, dan in regio's waar de tekorten hoog zijn. Het aantal gehonoreerde aanvragen voor zij-instromers in het po in de G5 was met 236 zo'n 24 procent van de totale gehonoreerde aanvragen in het po in heel Nederland.

Binnen de onderwijsregio's stellen schoolbesturen, lerarenopleidingen en de beroepsgroep gezamenlijke meerjarige ambitieafspraken op voor het aantal zij-instromers dat zij aan gaan stellen binnen de deelnemende schoolbesturen en mbo-instellingen. Deze ambitieafspraken worden naar verwachting begin 2027 gepubliceerd. Dan is ook inzichtelijk wat de intentie is van de

onderwijsregio's voor het beschikbaar stellen van het aantal plaatsen voor zij-instromers.

Met de extra investering in de Regeling subsidie zij-instroom kan in totaal voor 350 extra zij-instromers subsidie aan worden gevraagd. Op basis van een eerdere ingevoerde verhoging van het subsidiebedrag in 2023 per zij-instromer steeg het aantal zij-instromers met 15 procent. Het is de verwachting dat het aantal zij-instromers nu opnieuw zal stijgen met 15 procent van 2.250 naar 2.600 zij-instromers per jaar.

Vraagnummer: 4

Vraag:

Hoe kunnen we de samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs bevorderen op het gebied van betere taal- en leesvaardigheid van kinderen en kan de minister aangeven hoe ze dat wil vastleggen?

Antwoord:

In de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden wordt op verschillende manieren gewerkt aan een betere taal- en leesvaardigheid van leerlingen. Via het vernieuwde curriculum wordt erop ingezet dat in alle vakken vanuit een gezamenlijke visie wordt gewerkt aan de taalvaardigheid van leerlingen. Scholen worden daarbij ondersteund door de bibliotheek. Vanaf 2027 krijgen scholen structurele middelen voor de samenwerking met bibliotheken via de gerichte bekostiging. Bibliotheken krijgen ook een wettelijke taak om scholen te ondersteunen. Vanaf 2027 ontvangen zij hiervoor structurele middelen bestemd voor het opleiden en aanstellen van leesmediaconsulenten. De leesmediaconsulenten adviseren het funderend onderwijs, de pabo, het mbo en de kinderopvang (BoekStart) over leesbevordering.

Voorafgaand aan het commissiedebat jonge kind ontvangt uw Kamer een brief over de ontwikkeling van het jonge kind. Daarin wordt onder andere ingegaan op het belang van de bevordering van leesonderwijs bij jonge kinderen. Hiervoor is specifiek aandacht binnen de voorschoolse educatie (ve). Zo gelden specifieke eisen aan het taalniveau van pedagogisch professionals op een ve-groep. Uit onderzoek blijkt dat kinderen in Nederland die vanwege omgevingskenmerken een risico lopen op een achterstand in de Nederlandse taal en die gebruikmaken van voorschoolse educatie van goede kwaliteit hier veel profijt van hebben bij hun ontwikkeling.

Vraagnummer: 5

Vraag:

Wat behelst de hervorming van de brede brugklassubsidie?

Antwoord:

De opdracht uit het regeerakkoord is om de subsidie voor brede brugklassen te hervormen om een voldoende dekkend aanbod te garanderen, met een goede regionale mix aan brede brugklassen en onderwijs in één richting. De subsidie voor brede brugklassen is in 2025 beëindigd. Deze kan dus niet meer verlengd en/of opgehoogd worden. Daarnaast is de wens (ook in het regeerakkoord) om het onderwijs stabiliteit te bieden en regeldruk te verlagen met structurele bekostiging. Nieuwe subsidies passen hier niet bij. We werken daarom aan een bekostigingsregeling.

Het is op dit moment nog niet mogelijk om aanvullende bekostiging te verstrekken op basis van het criterium of een leerling in een brede brugklas zit. Daarom voert DUO een impactanalyse uit naar de registratie van brede brugklassen. We zijn daarnaast in gesprek met scholen, leerkrachten en experts om te kijken wat de belemmeringen zijn voor brede brugklassen en wat er nodig is op een school om deze in staat te stellen om dit effectief te gaan doen. Ook zien we dat met name de brede-vestiging/brugklas-combinatie van vmbo en havo tezamen niet vanzelf tot stand komt. Daar willen we bij de uitwerking specifiek maatregelen op nemen.

We verwachten uw Kamer voor de zomer van 2027 te informeren over concrete maatregelen.

Vraagnummer: 6
Vraag:
Is het geen tijd voor een rijksacademie voor leraren?

Antwoord:
We kennen verschillende landelijke kaders, zoals wettelijke bekwaamheidseisen en kennisbases die richting geven aan de inhoud van de lerarenopleidingen en waarmee op de kwaliteit wordt gestuurd. We zetten op dit moment in op één herkenbaar landelijk fundament voor de lerarenopleidingen met speciale aandacht voor taal en rekenen en de kern van het beroep, zoals effectieve didactiek. We zullen uw Kamer in december verder informeren over die inzet.

De overheid kan, ook als Rijksacademie, geen hbo- of wo-opleidingen starten. Dat zou een fundamentele breuk zijn met het stelsel voor hoger onderwijs en een wetswijziging. De extra structurele en incidentele kosten voor het inrichten van een Rijksacademie voor leraren zijn naar verwachting hoog, terwijl de meerwaarde voor de kwaliteit onzeker is. We kiezen dus voor verbetering via het werken aan één stevig fundament.

Vraagnummer: 7
Vraag:
Hoe staat het met de motie om laptops onder te brengen in de Wet Gratis Schoolboeken?

Antwoord:
De motie Moorman c.s.(Kamerstuk 32 034, nr. 80) verzoekt inzichtelijk te maken of de Wet Gratis Schoolboeken omgevormd kan worden tot een Wet Gratis Leermiddelen waarin devices zijn opgenomen. Uw Kamer wordt geïnformeerd over de uitwerking van deze motie, ook in relatie tot andere aangenomen moties die gebruik van devices juist terug willen dringen. Dit gebeurt via de Kamerbrief over het Regieplan digitalisering funderend onderwijs, verwacht in december 2026. Overigens is er geen dekking om gratis laptops op scholen te bekostigen.

Vraagnummer: 8
Vraag:
Wat gaat de staatssecretaris of minister doen om inclusief onderwijs in 2035 te halen?

Antwoord:
Er wordt op dit moment samen met leraren, scholen, leerlingen, ouders, zorgpartijen en experts gewerkt aan een transitieplan waarin wordt beschreven langs welke criteria en met welke acties de komende jaren de eerste fase van de transitie wordt ingezet. Uw Kamer ontvangt dit transitieplan in het voorjaar van 2027.

Vraagnummer: 9
Vraag:
Hoe zit het met de uitvoering van de motie over de reiskostenvergoeding voor alle bovenbouwleerlingen in het praktijkonderwijs?

Antwoord:
Met de motie Beckerman (SP) en Westerveld (PRO) (Kamerstuk 30 079, nr. 132) roept uw Kamer het kabinet op om een reiskostenvergoeding beschikbaar te stellen voor alle bovenbouwleerlingen in het praktijkonderwijs. Zoals aangegeven bij indiening van de motie is hiervoor geen dekking op de begroting van OCW. Ook geldt dat de groep bovenbouwleerlingen niet goed te bepalen is, omdat deze niet centraal worden geregistreerd. Het is dus onduidelijk wat de kosten hiervan zijn. Er zijn daarnaast in het voortgezet onderwijs meer groepen leerlingen die stage lopen voor hun opleiding.

Bijvoorbeeld leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs of vmbo. Er is daarmee geen goede inhoudelijke reden om dit alleen voor leerlingen in het praktijkonderwijs te regelen.

Vraagnummer: 10
Vraag:
Hoe staat het met financiële compensatie voor onderwijsachterstandsmiddelen?

Antwoord:
Op 27 oktober jl. heeft uw Kamer hierover een brief ontvangen (2026D53307). Hierin wordt aangegeven dat de mogelijkheid wordt verkend om een overgangsregeling in te stellen waarmee schoolbesturen (niet individuele scholen) de teruggang van meer dan 3 procent in 2027 gecompenseerd krijgen.

Vraagnummer: 11
Vraag:
De ambitie is omhoog, maar zonder duidelijke doelen en met minder ambtenaren. Hoe kan de Kamer zonder duidelijke doelen en indicatoren beoordelen of de onderwijsuitgaven doelmatig en doeltreffend zijn en daadwerkelijk bijdragen aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit? En hoe gaat OCW deze doelen behalen met minder ambtenaren?

Antwoord:
Uw Kamer heeft via de motie-Van der Lee c.s. (Kamerstuk 36 740, nr. 7) en de Algemene Rekenkamer via haar aanbevelingen, én de rapporteurs van uw Kamer bij het jaarverslag gevraagd om concrete en meetbare hoofddoelen in de begroting van OCW. De vraag gaat om een betere koppeling tussen doelstellingen, middelen, maatregelen en indicatoren. De afgelopen jaren hebben wij hier vaker met uw Kamer over gesproken en ook al stappen in gezet. En hier blijven we stappen in zetten.

We zijn het volgende van plan en hebben dit ook reeds met uw Kamer gedeeld. Ten eerste is, conform de motie-Van der Lee c.s. in de nieuwe Rijksbegrotingsvoorschriften de instructie toegevoegd dat in de beleidsagenda van de begroting van het ministerie van OCW een beperkt aantal doelen uit het coalitieakkoord wordt opgenomen. Die zullen zo concreet mogelijk worden geformuleerd. Het ministerie van OCW zal deze instructie, na zorgvuldige voorbereiding, implementeren per ontwerpbegroting 2028. Ten tweede zullen we bij het jaarverslag 2026 toelichten hoe we de aanbevelingen uit de rapporteursnotitie hebben kunnen opvolgen (tevens antwoord op de motie-Boomsma c.s. Kamerstuk 36 945, nr. 12). Ten derde worden voor nieuwe doelen uit het coalitieakkoord, zoals Teamleren en Talentstrategie, meetbare (sub)doelstellingen en indicatoren nader aangescherpt en mogelijk nog ontwikkeld. Begin 2027 zullen wij uw Kamer informeren over de voortgang en verdere uitwerking van de Talentstrategie. Deze brief zal nader ingaan op hoe we de doelstellingen van de aanpak concretiseren, en aan de hand van welke indicatoren we de voortgang monitoren. Ook lichten we in de brief toe op welke manier we uw Kamer zullen blijven informeren over de voortgang op de Talentstrategie. Ten aanzien van de verdere uitwerking van de monitoring en de voortgang op het gebied van Teamleren zullen wij uw Kamer voor de zomer van 2027 informeren in de Lerarenbrief.

Op de website www.ocwincijfers.nl zijn veel indicatoren al gekoppeld aan de doelen bij de maatregelen voor de beleidsprioriteiten en daar ook te volgen. Het verzoek van de Algemene Rekenkamer is om in de begroting zelf de doelen en maatregelen duidelijk op te nemen. Onze inzet is om dat op een manier te doen die zowel uw Kamer als de Algemene Rekenkamer voldoende inzicht biedt binnen de begroting.

Ten slotte, de vraag van uw Kamer richtte zich ook specifiek op hoe we deze doelen met minder ambtenaren zullen realiseren. In deze afweging staan de maatschappelijke doelen, continuïteit,

vereenvoudigingen, minder regeldruk, én kwaliteit van het werk van het ministerie van OCW centraal. Om de taakstelling volledig te realiseren zullen ook scherpe keuzes moeten worden gemaakt om bepaalde taken niet meer te doen. Uw Kamer zal ten tijde van de Voorjaarsnota hierover nader worden geïnformeerd.

Vraagnummer: 12
Vraag:
Wat gebeurt er in de opleidingen van leraren? Wat moeten ze bereiken?

Antwoord:
De lerarenopleidingen moeten voldoen aan verschillende landelijke kaders, zoals de wettelijke bekwaamheidseisen die door de overheid zijn vastgelegd in het Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Bekwaamheidseisen zijn wettelijk vastgelegde normen die bepalen over welke vaardigheden, eigenschappen en professionele kwaliteiten een leraar moet beschikken. Aan het eind van de opleiding ben je 'startbekwaam': je mag zelfstandig voor de klas staan, maar leert in de praktijk nog verder.

Daarnaast hebben de hogescholen onderling afspraken gemaakt over de kennisbases, die richting geven aan de inhoud van de lerarenopleidingen en een uitwerking zijn van de bekwaamheidseisen. Het gebruiken van de kennisbasis is een landelijke afspraak tussen hogescholen waarin de bekwaamheidseisen specifieker worden uitgewerkt. In de kennisbases is vastgelegd welke kennis en vaardigheden op vakniveau een student tijdens de opleiding verwerft.

We zetten op dit moment in op één herkenbaar landelijk fundament voor de lerarenopleidingen met speciale aandacht voor de basisvaardigheden taal en rekenen en de kern van het beroep, zoals effectieve didactiek. We zullen uw Kamer in december verder informeren hoe we tot één fundament komen.

Vraagnummer: 13
Vraag:
Wij stellen voor om btw te heffen op betaalde bijles. Hoe ziet de staatssecretaris dit?

Antwoord:
Onderwijskansen stimuleren is goed en gebeurt ook al. Zo investeren we bijvoorbeeld in de school en omgeving (€ 400 miljoen), basisvaardigheden (€ 712 miljoen) en ontvangen scholen met een hoge achterstandsscore extra middelen (€ 748 miljoen). Bovendien kunnen extra belastinginkomsten niet zomaar worden ingezet om extra uitgaven te doen. Dat is in strijd met de begrotingsregels. Juridisch is het ook niet mogelijk om onderscheid in de btw-heffing te maken tussen commerciële en niet-commerciële aanbieders.

Vraagnummer: 14
Vraag:
Wat betekent de taakstelling voor de inspectie, ook met betrekking tot de extra impuls uit het coalitieakkoord?

Antwoord:
Het is nog niet te zeggen hoeveel extra fte de inspectie zal inzetten op basis van de intensivering en tot hoeveel extra schoolbezoeken en -onderzoeken dit zal leiden. De inspectie is het scholenbezoek al enige tijd aan het opschalen. De inspectie werkt toe naar het vierjaarlijks bezoeken van alle scholen in het funderend onderwijs. Onzekerheden die bij de verdere opschaling een rol spelen zijn onder meer de gespannen arbeidsmarkt en de effectiviteit van de instrumenten die de inspectie inzet om tot meer schoolbezoeken te komen. Zo doet de inspectie onderzoek naar de effectiviteit van de

onaangekondigde schoolbezoeken; juist dit zijn bezoeken die een snelle en substantiële verhoging van het aantal bezoeken mogelijk maken. In de Kamerbrief over het toezicht die uw Kamer aan het eind van dit jaar kunt verwachten, krijgt u nadere informatie over de ontwikkelingen op het punt van de extra schoolbezoeken en -onderzoeken. Tevens brengt het ministerie van OCW momenteel de opties in kaart om invulling te geven aan de taakstelling, waaronder voor de Inspectie van het Onderwijs.

Vragen van het lid Tseggai (PRO)

Vraagnummer: 15
Vraag:
Wat zijn nu de plannen en concrete doelstellingen van deze minister die ervoor zorgen dat studeren in het mbo daadwerkelijk gelijkstaat aan studeren in het hbo en wo?

Antwoord:
Om de toegankelijkheid en kwaliteit van het beroepsonderwijs ook op de langere termijn hoog te houden zetten we vol in op het adresseren van knelpunten en kansen in het mbo. Dit doen we onder andere door de bekostiging te herzien, waarbij we leermiddelen gratis maken voor minderjarige studenten. We geven de kwaliteit een impuls door extra budget beschikbaar te stellen voor betere begeleiding in taal en rekenen. En in 2027 treedt een nieuwe wet in werking die strengere eisen stelt aan docenten Nederlands, rekenen en burgerschap. Verder komt er een pact onderwijs-arbeidsmarkt, hebben we een aanpak tegen stagediscriminatie en wordt de wettelijke stagevergoeding uitgewerkt.

Specifiek voor het gelijktrekken van studeren in het mbo, hbo en wo komen we voor de kerst terug op de toezegging hoe we minderjarige mbo-studenten de mogelijkheid willen bieden een voltijds bestuursjaar te doen en hoe wij ons inzetten voor de gelijkwaardige toegang tot studentenvoorzieningen.

Het volledig gelijktrekken van de verschillen in studiefinanciering vraagt een financiële investering waarvoor in het coalitieakkoord geen geld beschikbaar is gesteld, of scenario's waarin bedragen worden verlaagd om gelijktrekking te realiseren. De suggestie die in het debat is gedaan de middelen voor het wettelijk renteplafond in te zetten voor de automatische restitutie van les- en cursusgeld kan een betekenisvolle eerste stap zijn.

Vraagnummer: 16
Vraag:
Welk concreet gevolg heeft de brief over de drie scenario's die mbo, hbo en wo gelijk moesten trekken (in 2025) gehad?

Antwoord:
De brief van 14 november 2025 ''Verschillen normbedragen studiefinanciering en restitutie les- en cursusgeld (Kamerstuk 24 724, nr. 249) is op verzoek van uw Kamer verzonden ten behoeve van de formatie. In het coalitieakkoord zijn geen middelen beschikbaar gesteld voor het scenario waarin wordt uitgegaan van de hoogste bedragen of de meest gunstige regeling waardoor deze voorzieningen voor studenten gelijk worden getrokken. De scenario's waarin bedragen worden verlaagd om gelijktrekking te realiseren vinden wij niet wenselijk omdat er dan studenten financieel op achteruit gaan.

Vraagnummer: 17
Vraag:
Wat is de laatste stand van zaken op het kabinetsvoornemen om de stagevergoeding halverwege

2028 wettelijk verplicht te maken?

Antwoord:
In de Kamerbrief die uw Kamer voor de zomer van 2026 heeft ontvangen (Kamerstuk 31 524, nr. 710), waarin de contouren van het wetsvoorstel voor een verplichte stagevergoeding zijn geschetst, is aangekondigd dat we van plan zijn om het recht op een stagevergoeding te regelen voor studenten. Op dit moment wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van het wetsvoorstel en we verwachten het wetsvoorstel voor de zomer van 2027 aan te bieden voor internetconsultatie. Vervolgens kan uw Kamer het wetsvoorstel naar verwachting in 2028 behandelen, na de aanvraag en verwerking van uitvoeringstoetsen en advies van de Raad van State.

Vraagnummer: 18
Vraag:
Hoe gaat de minister zorgen dat afstemming van mbo-opleidingen op de arbeidsmarkt in balans blijft met de versterking van de opleidingen zelf, bijvoorbeeld door het financieren van innovatieprojecten binnen het mbo?

Antwoord:
Innovatie van opleidingen en afstemming van het onderwijs op de arbeidsmarkt zijn geen tegenstelling maar versterken elkaar. Onderwijs en bedrijfsleven beslissen samen binnen de Samenwerkingsorganisaties Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) waar aanpassingen nodig zijn als gevolg van innovaties in een veranderde arbeidsmarkt. Ook de recent aangenomen Wet verbetering aansluiting beroepsonderwijs-arbeidsmarkt biedt mbo-instellingen ruimte om opleidingen te vernieuwen door deze flexibeler in te richten. Het Regionaal Investeringsfonds financiert in aanvulling daarop innovatieve publiek-private samenwerkingsprojecten.

Vraagnummer: 19
Vraag:
De minister heeft in haar Kamerbrief van afgelopen juli voor de zomer van 2027 een wetsvoorstel beloofd. Gaat ze dit halen en gaan we daar dan ook een bedrag aan vastmaken of laten we de hoogte van de stagevergoeding over aan de arbeidsmarkt?

Antwoord:
We verwachten het wetsvoorstel voor de zomer van 2027 voor internetconsultatie aan te bieden. Wat ons betreft is het aan de sectoren zelf om de hoogte van de vergoeding te bepalen. Eén generiek bedrag voor alle sectoren is niet wenselijk vanwege de grote onderlinge verschillen. Een groot miljoenenbedrijf en een kleine sportvereniging bieden allebei stages aan, maar verschillen qua financiële draagkracht. Eenzelfde minimumbedrag voor alle sectoren brengt bovendien een risico met zich mee dat bedrijven en/of instellingen minder of geen stageplekken meer aanbieden. Dat risico willen we vermijden. Sectoren krijgen de tijd om passende afspraken te maken. We zullen de ontwikkelingen goed monitoren en de uitwerking van de wet evalueren. In de wet leggen we wel alvast de mogelijkheid vast om op een later moment alsnog een minimumbedrag in te voeren. Bijvoorbeeld als de vergoedingen heel laag blijven.
Vraagnummer: 20
Vraag:
Er wordt tot 2029 nogal geschoven en overgeboekt vanuit het potje kwaliteitsafspraken investeringsbudget. Dit roept de vraag op: is dit niet gewoon een spreekwoordelijke sigaar uit eigen doos? Is bekend op welke taken wordt bezuinigd om tot 2029 deze leermiddelen te betalen?

Antwoord:
De huidige kwaliteitsafspraken mbo lopen tot en met 2027 met circa € 540 miljoen per jaar. In de huidige kwaliteitsafspraken hebben we met de werkagenda mbo verschillende thema's een tijdelijke

impuls gegeven. Kansengelijkheid (€ 175 miljoen) is een van de drie prioriteiten uit de werkagenda en de kwaliteitsafspraken. Onder deze prioriteit hebben mbo-instellingen heel verschillende maatregelen genomen. Vanaf 2029 (we willen de kwaliteitsafspraken in het mbo onder dezelfde condities met 1 jaar verlengen naar 2028) is er ruimte om nieuwe afspraken te maken over de besteding van deze middelen. Dat geeft dus ook ruimte om nieuwe thema's een impuls te geven, zoals beschreven in de Kamerbrief over de herziening van mbo-bekostiging. We zijn voornemens het beschikbare budget in de eerste plaats meer gericht in te zetten met een samenwerkingsbudget van structureel € 200 miljoen. In de tweede plaats voegen we een deel van de kwaliteitsmiddelen aan de lumpsum toe, zoals voor de nieuwe wettelijke taak van mbo-instellingen ten behoeve van gratis leermiddelen voor minderjarige studenten (structureel € 80 miljoen). Tot en met 2028 zijn gratis leermiddelen voor minderjarige studenten nog geen wettelijke taak voor mbo-instellingen. Het huidige budget voor de kwaliteitsafspraken bestemmen we vanaf 2029 voor het thema gelijke kansen dus gerichter door een generieke maatregel in de lumpsum voor een wettelijke taak rond gratis leermiddelen voor minderjarige studenten. Door dit bedrag aan de lumpsum toe te voegen hebben de mbo-instellingen vervolgens bestedingsvrijheid om, binnen het wettelijk kader en gegeven hun eigen context, deze middelen zo doelmatig mogelijk te besteden.

Vragen van het lid Abdi (PRO)

Vraagnummer: 21
Vraag:
Kan de minister de Kamer meenemen in het verloop van de formatiefase? Welke scenario's zijn doorgerekend bij het renteplafond? Aanvullend, is het risico op oplopende rentestanden verwaarloosd?

Antwoord:
Bureau woordvoering kabinetsformatie heeft de reacties op informatieverzoeken tijdens de formatie gepubliceerd op www.kabinetsformatie2025.nl. Daarin is geen informatieverzoek te vinden over de rentemaatregel. De uitkomsten van de formatie liggen uiteraard vast in het coalitieakkoord. Daarnaast was ten tijde van de formatie openbare informatie beschikbaar over rentemaatregelen (Kamerstuk 24 724 nr. 210 en Kamerstuk 36 410 VIII nr. 36). Achteraf bezien kunnen we constateren dat de ontwikkeling van de rente te optimistisch is ingeschat.

Vraagnummer: 22
Vraag:
In hoeverre is de minister betrokken geweest bij het plan op de aangekondigde bezuinigingen op uitvoeringsorganisaties zoals DUO? En welk gevolg zal het hebben voor de uitvoeringspraktijk?

Antwoord:
Momenteel worden de opties in kaart gebracht om invulling te geven aan de taakstelling. Daarbij wordt ingezet op efficiency, vereenvoudiging, minder regeldruk en scherpe keuzes om bepaalde taken niet meer of anders te doen. Ten tijde van de Voorjaarsnota wordt uw Kamer hierover nader geïnformeerd. Het is bij taakstellingen van deze omvang niet te vermijden dat deze consequenties hebben voor de taken die kunnen worden uitgevoerd, naast het efficiënter werken.

Vraagnummer: 23
Vraag:
Wat PRO betreft mag een studielening geen belemmering zijn om een hypotheek aan te gaan. Is hier niet meer maatwerk mogelijk?

Antwoord:
Het is belangrijk dat mensen een woning kunnen kopen als ze dat willen, maar het is ook belangrijk

dat dit op een verantwoorde manier gebeurt. Dit zodat iemand niet wordt geconfronteerd met te hoge schulden. In het kader van verantwoorde kredietverlening is het belangrijk om studieleningen mee te wegen bij een hypotheekaanvraag. Het termijnbedrag van een studielening drukt immers op het besteedbaar inkomen. Dit niet meewegen zou kunnen leiden tot het niet meer kunnen betalen van de hypotheek en de schuld bij DUO. Hierdoor kan men in financiële problemen raken.

De afgelopen jaren is er een en ander aangepast in het meewegen van studieschulden bij hypotheken om meer leenruimte te creëren voor oud-studenten met een studieschuld.
Zo heeft het Nibud in 2023 advies gegeven op de wijziging om voortaan naar de actuele studieschuld te kijken, in plaats van de originele, oorspronkelijke studieschuld. Dit heeft gezorgd voor een grotere leenruimte, vooral bij studenten die extra hebben afgelost. Jaarlijks geeft het Nibud een advies aan het ministerie van BZK en het ministerie van Financiën om de leennormen hypothecair krediet vast te stellen. Daarnaast kunnen hypotheekverstrekkers gemotiveerd afwijken van de leennormen. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) houdt hier toezicht op.

Vraagnummer: 24
Vraag:
Hoe kijkt de minister naar de onzekerheid onder studenten en wetenschappers? En hoe we die onrust kunnen wegnemen en hoe we de ambitieuze voornemens kabinet nu eindelijk werk kunnen maken?

Antwoord:
Het kabinet zet volop in op de uitwerking van de ambities die betrekking hebben op onderwijs en wetenschap. De substantiële investeringen in onderzoek geven wetenschappers meer ruimte om hun onderzoek te doen, wat ook weer ten goede komt aan de kwaliteit van het onderwijs. De Talentstrategie zet daarnaast extra focus op een aantal cruciale opgaven waarin Nederland een meer dominante strategische relevantie wil ontwikkelen. Deze cruciale opgaven zien op de strategische thema's AI en digitalisering, veiligheid en weerbaarheid, energie en klimaattechnologie en biotech en life sciences. Het kabinet zet erop in de publieke en private R&D investeringen te intensiveren in deze domeinen. Ook zal het opleidingsaanbod in samenwerking met de onderwijssector en de relevante arbeidsmarktpartijen gerichter aansluiten op de ambitie om strategisch relevante sectoren te ontwikkelen. Dit zal innovatieve en aantrekkelijke opleidingsplekken en nieuwe baankansen voor studenten opleveren. Daarnaast zet het kabinet ook in op het beter en gerichter opleiden voor een aantal randvoorwaardelijke sectoren zoals het onderwijs, de zorg en de woningbouw. De uitwerking van al deze ambities zal het kabinet begin 2027 met uw Kamer delen.

Vraagnummer: 25
Vraag:
Is het mogelijk het studentenreisproduct te verruimen met andere vervoersmiddelen?

Antwoord:
Uitbreidingen aan het studentenreisproduct, zoals toevoeging van vervoersmiddelen, vragen altijd om onderhandelingen met onze contractpartijen. Een aanpassing aan het contract kan alleen als alle partijen akkoord gaan en zal vaak gepaard gaan met extra kosten. Op dit moment hebben wij deze middelen niet beschikbaar.

Verder zou de vraag eerst moeten zijn of een verruiming van het studentenreisproduct met andere vervoersmiddelen noodzakelijk is. Voor studenten voor wie het studentenreisproduct nu niet voldoet, zijn nu al aanvullende regelingen beschikbaar. Bijvoorbeeld de Waddenregeling en de regeling voor studenten die verder dan 10 kilometer wonen van een opstapplaats. Naar ons inziens zijn de voorzieningen om van en naar een onderwijsinstelling te komen op dit moment dekkend.

Vragen van het lid Rooderkerk (D66)

Vraagnummer: 26
Vraag:
De staatssecretaris geeft aan dat onderwijsachterstanden minder gaan meetellen bij de oordelen van de inspectie van scholen. Is de staatssecretaris bereid om gelijke hoge verwachtingen van alle scholen te hanteren en hen daarbij voldoende te ondersteunen zodat ze daaraan kunnen voldoen?

Antwoord:
In de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden zijn hoge verwachtingen van leerlingen en scholen het uitgangspunt. Dat is essentieel voor het verbeteren van leerprestaties en onderwijskwaliteit. Het is van belang dat de verschillen in verwachtingen van scholen met verschillende leerlingenpopulaties vanuit het toezicht zo klein mogelijk zijn. Die verschillen zijn in het primair onderwijs nu te groot. In lijn met de motie Biekman c.s.(Kamerstuk 36 773, nr. 7) is in de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden aangekondigd dat de normen voor de leerresultaten in het primair onderwijs (de signaleringswaarden) voor scholen met een achterstandsscore vanaf 2027 worden verhoogd. Dergelijke aanpassingen vragen om zorgvuldigheid. In één keer een gelijke signaleringswaarde voor alle scholen kan een onwenselijke prikkel creëren om het curriculum te versmallen of minder inclusief onderwijs te bieden. De verschillen worden daarom stapsgewijs verkleind, waarbij wordt gevolgd wat de effecten zijn en bekeken wordt welke stappen daarna effectief en verstandig zijn.

Er is hiervoor ruime ondersteuning voor scholen beschikbaar, bijvoorbeeld via het structurele geld voor basisvaardigheden en via Goed Worden, Goed Blijven van de PO-Raad. Voor scholen met een eindoordeel Onvoldoende of Zeer zwak bestaat een subsidieregeling, zodat zij in staat worden gesteld de onderwijskwaliteit en de basisvaardigheden zo snel mogelijk te herstellen. Met de combinatie van de stapsgewijs hogere lat en de ondersteuning voor scholen om deze lat te halen, is de verwachting dat scholen worden geholpen de leerprestaties te verbeteren.

Vraagnummer: 27
Vraag:
Is de minister bereid om op korte termijn met de TU Delft in gesprek te gaan over hoe meer vrouwen kunnen instromen?

Antwoord:
Het kabinet deelt de ambitie van de TU Delft om meer vrouwen in technische opleidingen te krijgen. Toen het bestuur van de TU Delft de vraag stelde of een voorkeursbeleid voor vrouwen ten behoeve van toelating tot één opleiding met numerus fixus kon worden gedoogd, is aangegeven dat de huidige wet dit niet toestaat. De minister gaat graag in gesprek gaat om samen te bekijken wat mogelijk is om een oplossing te vinden. Dit gesprek is reeds gepland.

Vraagnummer: 28
Vraag:
Is de staatssecretaris bereid om te komen met een plan voor een doorlopende leerlijn van nul tot 23 jaar, met OCW in de regie samen met VWS en gemeenten?

Antwoord:
De motie van het lid Rooderkerk (D66) (Kamerstuk 36 800-VIII, nr. 175) kent een gelijke strekking als deze vraag. Deze motie verzoekt de regering toe te werken naar een samenwerking tussen kinderopvang, voorschoolse voorzieningen en onderwijs, structureel binnen één doorgaande ontwikkellijn, waarin de brede ontwikkeling van kinderen centraal wordt gesteld, en waarin taal, spel

en sociale en emotionele ontwikkeling integraal worden benaderd. Voorafgaand aan het commissiedebat over het jonge kind ontvangt uw Kamer een brief waarin uitvoering aan deze motie wordt gegeven. In deze brief ligt de focus op de ontwikkeling van jonge kinderen van 2 tot 5 jaar. Juist voor deze leeftijd, bij de overgang van kinderopvang naar het basisonderwijs, is het inrichten van een doorlopende leer- en ontwikkellijn van belang. Het funderend onderwijs houdt op bij 18 jaar. Van een ontwikkellijn tot 23 jaar is daarmee geen sprake.

Vraagnummer: 29
Vraag:
Hoe kijkt de minister naar het voorstel van de KNAW om academische vrijheid wettelijk te verankeren en komt zij zelf nog met andere voorstellen om die academische vrijheid te vergroten?

Antwoord:
Wij nemen het KNAW-advies 'Vrijheid Verankerd' en de geconstateerde problemen en bedreigingen met betrekking tot academische vrijheid heel serieus. Wij gaan verkennen of we het huidige artikel van de WHW over academische vrijheid kunnen verduidelijken en versterken (artikel 1.6 van de WHW). Verder staan wij in beginsel positief tegenover het aanpassen van de Grondwet. Wel willen wij eerst het advies goed bestuderen en hierover van gedachten wisselen met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. In december ontvangt uw Kamer een brief van ons over academische vrijheid, waarin wij onder meer reageren op dit advies, alsook het KNAW-advies over vrijheid van meningsuiting in de wetenschappelijke sector, het Rathenau-rapport over pluriformiteit in de wetenschap en het Rathenau-rapport over de kennisbasis voor academische vrijheid met een voorstel voor monitoring. Daarin nemen we ook eventuele andere voorstellen van de gesprekken uit het veld mee.

Vraagnummer: 30
Vraag:
Kan de minister aangeven hoe we zorgen dat studenten op een goede manier leren omgaan met AI? Daarbij wil ik de minister vragen om in de beantwoording mee te nemen dat studenten goed moeten kunnen lezen en schrijven.

Antwoord:
De zorgen over het gebruik van AI in het onderwijs zijn herkenbaar. Het is van groot belang dat studenten op een verstandige manier omgaan met nieuwe technologische ontwikkelingen, zoals AI, en goed worden voorbereid op de arbeidsmarkt van de toekomst. Hier ligt een belangrijke taak voor de instellingen. Zij zijn verantwoordelijk voor het curriculum en de onderwijsvorm en zijn actief bezig om dit voortdurend aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen.

Instellingen hoeven dit niet alleen te doen. Via het NGF-programma (Nationaal Groeifonds) Npuls en via SURF werkt het vervolgonderwijs gezamenlijk aan landelijke visievorming en kennisuitwisseling over de verantwoorde toepassing van AI en wordt ingezet op versterking van de digitale vaardigheden van docenten. Ook krijgt dit vraagstuk aandacht in de Talentstrategie.

Later dit najaar ontvangt uw Kamer een brief die – in reactie op de motie Rooderkerk c.s. (Kamerstuk 31 288, nr. 1246) - nader ingaat op de impact van AI in het onderwijs en de aanpak op verantwoord AI gebruik in het vervolgonderwijs en de regierol van OCW hierin.

Vraagnummer: 31
Vraag:
Universiteiten van Nederland willen heel graag aan de slag met Talentstrategie, maar geven aan dat er ook geld voor moet zijn. Dus ik denk ook een goede vraag ook voor de minister om hierop in te gaan. Zijn er middelen voor gereserveerd?

Antwoord:
Het kabinet stelt € 154 miljoen structureel beschikbaar voor de uitvoering van de Talentstrategie voor hbo- en wo-instellingen. Voor de zomer is er een intentieverklaring door de onderwijskoepels ondertekend en heeft de sector proposities opgesteld over hoe zij kan bijdragen aan de Talentstrategie. Vereniging Hogescholen (VH) en Universiteiten van Nederland (UNL) werken momenteel aan een verdere concretisering van deze plannen en doen dit in goed overleg met elkaar en het ministerie van OCW. Als deze stappen zijn gezet kunnen de middelen worden overgeheveld naar de OCW-begroting.

Vraagnummer: 32
Vraag:
Voor het mbo is er geld voor het Stagepact, maar het viel ons op dat de middelen voor het manifest tegen stagediscriminatie in het hoger onderwijs binnenkort aflopen. Zet de minister deze aanpak door?

Antwoord:
De aanpak stagediscriminatie in het hoger onderwijs, die plaatsvindt via het werkprogramma Stagediscriminatie, is verlengd tot 1 november 2027. Dit kon binnen het reeds gereserveerde budget. De activiteiten lopen dus in ieder geval door in 2027. Met betrokken partijen wordt besproken wat de inzet is op dit thema na 2027.

Vragen van het lid Biekman (D66)

Vraagnummer: 33
Vraag:
Neemt u het advies van de AWTI om practoraten in de wet te verankeren over? Zodat ze daarmee toegang krijgen tot onderzoeksgeld?

Antwoord:
Wij vinden het belangrijk dat we onderzoek in en door het mbo stimuleren. Daarom investeren we vanaf 2029 structureel € 17 miljoen per jaar in onderzoek door het mbo naar maatschappelijke opgaven. Daarnaast investeren we vanaf 2028 structureel € 17 miljoen per jaar in het Nationaal Kennisinstituut Onderwijs, waarmee we ook onderzoek door het mbo voor het mbo versterken. Bijvoorbeeld over het gezamenlijk creëren van aantrekkelijke leeromgevingen door onderwijsinstellingen en het werkveld die studenten voorbereiden op veranderende beroepspraktijken.

Wij willen de aanbevelingen van de AWTI zorgvuldig bezien, onder andere in samenhang andere ambities van het kabinet met name volgend uit de Talentstrategie. Wij zullen in een brief in het voorjaar van 2027 onze visie hierover delen met uw Kamer.

Vragen van het lid Raijer (Partij voor de Vrijheid)

Vraagnummer: 34
Vraag:
Waarom wordt er ruimte gemaakt voor talen die kinderen thuis spreken in de klas?

Antwoord:
Scholen richten het onderwijs zo in dat leerlingen optimaal werken aan het ontwikkelen van hun Nederlandse taalvaardigheid en kennis over taal en literatuur. Onderdeel hiervan is hoe de school

omgaat met talige diversiteit. Soms kan de thuistaal dienen als opstapje voor het verbeteren van de taalvaardigheid. Het doel is en blijft het verbeteren van de Nederlandse taalvaardigheid.

Vraagnummer: 35
Vraag:
Wat gaat de minister doen zodat Joodse studenten, docenten en medewerkers veilig zijn binnen de universiteiten? Kan de minister op zijn minst aangeven welke maatregelen en keiharde acties er op korte termijn genomen worden om antisemitisme op de universiteiten aan te pakken en dit met de Kamer te delen?

Antwoord:
Antisemitisme heeft geen plaats in Nederland. Het vorige kabinet heeft de Taskforce Antisemitismebestrijding gevraagd om met concrete voorstellen te komen gericht op de veiligheid van Joodse studenten en medewerkers in het hoger onderwijs. De meeste aanbevelingen uit het rapport van de taskforce, dat in februari van dit jaar verscheen, zijn gericht aan de instellingen. De instellingen nemen de adviezen uiterst serieus en werken momenteel aan de implementatie ervan. De minister van OCW ondersteunt de instellingen daarbij vanuit haar stelselverantwoordelijkheid en heeft dit als prioriteit gesteld.

Zo werkt het ministerie van OCW, samen met BZK en JenV, aan verbeterde samenwerking in de zogenoemde 'vierhoeken' (de lokale veiligheidsdriehoek van burgemeester, OM en politie en instellingen), bijvoorbeeld bij uit de hand gelopen protesten. Ook organiseert OCW een conferentie met de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB) in het voorjaar van 2027 met de instellingen om de voortgang bij de implementatie van de adviezen van de Taskforce te bespreken. Uw Kamer ontvangt hierover een terugkoppeling in het eerste kwartaal van 2027. Daarnaast ontvangen het Nationaal Joods Studenten Overleg en Joods Maatschappelijk Werk de komende twee jaar in totaal € 350.000 subsidie ten behoeve van activiteiten die bijdragen aan de verbetering van de sociale veiligheid van Joodse studenten en medewerkers in het hoger onderwijs. Verder blijven we regelmatig in gesprek met de NCAB en vertegenwoordigers uit de Joodse gemeenschap over de veiligheid van Joodse studenten en medewerkers.

Vraagnummer: 36
Vraag:
Kan de minister aangeven welke mogelijkheden zij heeft om studenten die terroristische organisaties verheerlijken van onze universiteiten te verwijderen en eventueel terug te sturen naar land van herkomst?

Antwoord:
Als studenten mogelijke strafbare feiten begaan, is het aan de politie en het openbaar ministerie om daar onderzoek naar te doen en zo nodig naar aanleiding van dat onderzoek te handelen. De IND kan naar aanleiding van dit onderzoek beoordelen of er aanleiding is om de verblijfsvergunning van deze studenten in te trekken. Daarnaast hebben hogescholen en universiteiten op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) huisregels met duidelijke normen en grenzen om een veilige en respectvolle leer- en werkomgeving te waarborgen. Als de huisregels en ordemaatregelen van instellingen worden overtreden kunnen instellingen maatregelen nemen, van aanspreken tot het tijdelijk of definitief ontzeggen van de toegang aan een student of in het uiterste geval zelfs beëindiging van inschrijving van een student. Daarnaast kunnen hogescholen en universiteiten aangifte doen op het moment dat zij mogelijke strafbare feiten constateren. Op dit moment is het verheerlijken van terrorisme op zichzelf niet strafbaar. Het kabinet heeft daarom afgelopen juni het wetsvoorstel 'strafbaarstelling verheerlijken van terrorisme en openbare steunbetuigingen aan terroristische organisaties' ingediend bij uw Kamer.

Vraagnummer: 37
Vraag:
Is het renteplafond goed doorgerekend tijdens de coalitieonderhandelingen?

Antwoord:
Het bedrag uit het coalitieakkoord komt overeen met wat onder de toen geldende omstandigheden minimaal nodig zou zijn geweest voor een rentemaatregel. Achteraf bezien kunnen we constateren dat de ontwikkeling van de rente toen te optimistisch is ingeschat.

Vragen van het lid Kisteman (VVD)

Vraagnummer: 38
Vraag:
Wat heeft de staatssecretaris met de motie van het lid Kisteman (VVD) gedaan om met een plan te komen waarmee de negatieve tendens rondom vve wordt doorbroken met als doel dat meer doelgroepkinderen gebruik gaan maken van vve? Hoeveel meer kinderen volgen nu vve? Deelt de staatssecretaris de mening dat we een stap verder moeten gaan en dit moeten verplichten? En hoe zou dit dan moeten worden ingericht?

Antwoord:
De motie Kisteman over het verhogen van het bereik voorschoolse educatie (ve) (Kamerstuk 31 293, nr. 745) is door de toenmalige staatssecretaris per brief van november 2024 (Kamerstuk 31 293, nr. 765) beantwoord. We gaan wettelijk voor gemeenten expliciteren voor wie voorschoolse educatie is bedoeld. Ook zijn binnen het Nationaal Programma voor Leefbaarheid en Veiligheid via het Programma Jonge Kind extra middelen beschikbaar gesteld om het bereik van ve te verhogen in specifieke wijken. Volgens de Inspectie van het Onderwijs bedroeg het landelijk bereik ve gemeten op 1 januari 2024 gemiddeld 76,3 procent. Het laagste bereikcijfer van een gemeente was 17,6 procent. Het hoogste bereikcijfer van een gemeente was 100 procent. Cijfers over peildatum 1 januari 2025, op basis waarvan we iets kunnen zeggen over hoeveel meer kinderen ve volgen, ontvangen we voor het eind van dit jaar. Ve verplichten is hierbij niet aan de orde. Dit vormt een te grote inbreuk op de verantwoordelijkheid en keuzevrijheid van ouders.

Vraagnummer: 39
Vraag:
Welke plannen heeft de minister om de bezuinigingsdoelstelling op het ministerie te behalen? Hoe gaat zij ervoor zorgen dat aan het eind van volgend jaar de eerste stap hierop is gezet? Hoe zorgt zij ervoor dat dit tot daadwerkelijk minder ambtenaren gaat leiden en niet tot bezuiniging op andere uitgaven en overweegt zij ook een vacaturestop conform de aangenomen motie Brekelmans en Bontenbal?

Antwoord:
De taakstellingen op de rijksoverheid van de kabinetten Schoof en Jetten resulteren vanaf 2035 volgens een eerste inschatting voor OCW in een taakstelling met een orde grootte van gemiddeld 10 à 15 procent op het apparaatskostenbudget van de uitvoering en toezicht; en gemiddeld 25 procent op het apparaatskostenbudget van het bestuursdepartement. Momenteel worden de opties in kaart gebracht om invulling aan de taakstelling van het kabinet Jetten te geven. De verwachting is uw Kamer ten tijde van de Voorjaarsnota hierover nader te kunnen informeren. De taakstellingen zullen ertoe leiden dat er uiteindelijk minder ambtenaren bij het ministerie werken. De taakstelling loopt stapsgewijs op, dus de daling zal ook stapsgewijs plaatsvinden. Echter, de totale daling in ambtenaren kan beperkter zijn en er kan in sommige jaren op onderdelen ook een stijging van het aantal ambtenaren zijn. Dit komt omdat er ook door het kabinet bedoelde of door uw Kamer gewenste

taakuitbreidingen zijn, zoals meer schoolbezoeken door de Inspectie van het Onderwijs, het afbouwen van externe inhuur of het uitvoeren van Nationale Groeifondsprojecten.

De motie Brekelmans en Bontenbal, die oproept tot een (gerichte) vacaturestop is onderdeel van de invulling waar uw Kamer in het voorjaar over wordt geïnformeerd. De risico's die hiermee gemoeid zijn, zoals uitstroom van (specifieke, cruciale) kennis en verouderde leeftijdsopbouw, worden hierbij zorgvuldig afgewogen.

Vraagnummer: 40
Vraag:
Hoe kijkt de staatssecretaris naar het verlagen van de leerplicht naar 4 jaar? Wat is ervoor nodig om deze stap te maken?

Antwoord:
Voorafgaand aan het commissiedebat jonge kind ontvangt uw Kamer een brief, mede namens VWS en SZW, over de ontwikkeling van het jonge kind. In het coalitieakkoord is aangegeven dat er een aanmeldplicht komt. Dit is een doorgaande leer- en ontwikkellijn waarmee alle kinderen op tijd in beeld zijn en bij het onderwijs worden betrokken. Daarmee willen we tijdig in beeld hebben welke kinderen de komende twee jaar naar school gaan en ouders te betrekken bij de schoolkeuze. Samen met betrokken ouderpartijen kijken we wat hierbij mogelijk en wenselijk is. Een leerplichtverlaging dient hetzelfde doel, en biedt hier bovenop weinig extra, aangezien 98 procent van de kinderen start in het basisonderwijs op het moment dat ze vier jaar worden. De capaciteit die een wetswijziging als deze vergt, weegt niet op tegen de aanvullende verplichting voor de resterende 2 procent.

Vraagnummer: 41
Vraag:
Welke negen regels zijn in beeld om de komende twee maanden nog te schrappen en hoe gaat de minister ervoor zorgen dat er eind volgend jaar nog eens 50 bijkomen?

Antwoord:
Kabinetsbreed zijn wij bezig met de aanpak van onnodige regels en zetten we in op het vereenvoudigen van regelgeving. OCW doet mee aan de eerste twee tranches van de vereenvoudigingswet. Daarnaast wordt een proces ingericht om signalen van regeldruk op te vangen. Zo wordt structureel werk gemaakt van de vereenvoudiging.

Tot welke specifieke aanpassingen in wet- en regelgeving dit proces de komende jaren gaat leiden, is nu nog niet zeker. Binnen het onderwijs is er sprake van een lage externe regeldruk omdat er weinig directe wettelijke verplichtingen zijn rondom administratie. Tegelijkertijd zien we dat er op scholen veel geadministreerd wordt ondanks dat het niet wettelijk verplicht is. OCW en de inspectie werken samen aan meer duidelijkheid voor scholen over wat wel en niet nodig is om aan verantwoordingsverplichtingen te voldoen. Zoals aangekondigd in de voortgangsbrief lerarenstrategie, die voor de zomer naar uw Kamer is gestuurd, willen we het in kaart brengen van de 'interne regeldruk' onderdeel maken van het wetgevingsproces bij nieuw beleid. Daarnaast is het kabinet voornemens de subsidies schoolmaaltijden, brugfunctionaris en school en omgeving om te zetten naar aanvullende bekostiging (en potentieel later gerichte bekostiging). Dit is ook een mooi voorbeeld van vereenvoudiging en leidt tot minder verantwoordingslasten.

Vraagnummer: 42
Vraag:
Klopt het dat de middelen voor Sterk Techniekonderwijs (STO) nu rechtstreeks naar de scholen gaan? En dat de scholen zelf mogen bepalen waar ze het aan kunnen uitgeven? Kan het dus ook zo zijn dat de scholen dit geld kunnen uitgeven aan dingen wat totaal niet bijdraagt aan het kennis laten maken

met techniek?

Antwoord:
De STO-middelen gaan niet rechtstreeks naar individuele scholen, maar naar de penvoerder van de regio die het vervolgens verdeelt op basis van het gezamenlijke activiteitenplan. De STO-middelen moeten besteed aan technische doeleinden. In het activiteitenplan licht de regio toe op welke wijze het technisch beroepsgericht onderwijs versterkt wordt en waarop de samenwerking met het po, mbo en bedrijfsleven versterkt wordt. Een onafhankelijke commissie beoordeelt alle activiteitenplannen, en stuurt bij als de beoogde activiteiten niet voldoende in lijn zijn met de doelstellingen van STO.

Vraagnummer: 43
Vraag:
Is de minister bereid om naast het BBL-offensief in het mbo, ook een Duaal-hbo-offensief te starten, en daarover afspraken te maken aan de tafels van de Nationale Talentstrategie?

Antwoord:
Een verhoging van het aantal duale studenten vraagt veel van werkgevers, zij moeten immers hun werknemers toestemming geven om minder te werken indien zij een hbo-opleiding naast het werk gaan doen. Vooral voor kleine MKB-ers blijkt dit in de praktijk een ingewikkelde opgave te zijn. Daarom heeft de Vereniging Hogescholen (VH) met VNO-NCW een convenant gesloten waarin ze gezamenlijk werken aan een aantal opgaven. De uitbreiding van duaal leren is daarin een belangrijke. Momenteel is de VH bezig met de nadere uitwerking van hun propositie voor de Talentstrategie. Zij zullen ongetwijfeld ook ingaan op deze wens vanuit het bedrijfsleven.**Vraagnummer:** 44
Vraag:
Zou de minister willen bezien hoe ze de samenwerking met het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties een structureel onderdeel zou kunnen maken van promotietrajecten? Uiteraard met respect van de wetenschappelijke onafhankelijkheid.

Antwoord:
Voor universiteiten en hogescholen is valorisatie een wettelijke kerntaak. Het is belangrijk dat alle medewerkers vanaf een vroeg stadium in hun carrière hierin worden meegenomen en opgeleid. Universiteiten hebben dit onder andere vormgegeven via het landelijke *erkennen en waarderen*-programma waarin verschillende talenten van wetenschappelijk personeel worden gedefinieerd en uitgewerkt. De doelgroep promovendi en postdocs worden hierin ook betrokken en denken mee hoe de ontwikkelingen van zogeheten ‘early career reserachers’ breder kan worden vormgegeven naast de focus op het doen van onderzoek. Recent heeft het Nationale Expertisecentrum Wetenschap en Samenleving (NEWS) in samenwerking met het Promovendi Netwerk Nederland (PNN) en de Jonge Akademie een gids gepresenteerd genaamd ‘PhD van de Toekomst: promoveren in dialoog met de samenleving’. Wij steunen de ambities die hierin zijn opgenomen en moedigen de instellingen aan hier binnen hun eigen gemeenschap de dialoog over aan te gaan. Daarnaast is in de pilot Professional Doctorate (PD) bij 26 Nederlandse hogescholen en bij Technologisch ontwerper trajecten (Engineering Doctoraat) op de vier TU’s, RUG en UvA de samenwerking met bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties een structureel onderdeel van het promotietraject.

Vraagnummer: 45
Vraag:
In deze geopolitieke wereld wordt kennis gebruikt of misbruikt en in dat kader hebben we ook vaak verwezen naar de screeningswet. Op wat voor manier is de minister bezig met de screeningswet?

Antwoord:
Er wordt een haalbaarheidsanalyse uitgevoerd naar een gerichte screening kennisveiligheid. Deze is nog niet afgerond. De minister is met kennisinstellingen en binnen het kabinet in gesprek over hoe we de screening kennisveiligheid effectief, proportioneel en uitvoerbaar kunnen maken. Voorafgaand aan het commissiedebat Wetenschapsbeleid op 5 november ontvangt uw Kamer een brief over de stand van zaken van de haalbaarheidsanalyse.

Vraagnummer: 46
Vraag:
Wil de minister prioriteit geven aan STEM (Science, Technology, Engineering en Mathematics) opleidingen op mbo-, hbo- en wo-niveau omwille van onze welvaart, weerbaarheid en veiligheid?

Antwoord:
Ja. Technische opleidingen zijn belangrijk voor de cruciale opgaven waar Nederland voor staat, bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering & AI, onze weerbaarheid en veiligheid en de energie- en klimaattransitie. Deze zijn dus expliciet onderdeel van de Talentstrategie. Tegelijkertijd gaat het voor de cruciale opgaven om meer dan alleen technisch geschoolde mensen. Ook in -bijvoorbeeld- de lerarenopleidingen zullen we voldoende studenten moeten opleiden om goed onderwijs te kunnen blijven bieden. We zijn daarom in gesprek met alle onderwijssectoren over de bijdrage die zij gaan leveren aan het beter en gerichter opleiden in het kader van de Talentstrategie. De onderwijssectoren in het vervolgonderwijs hebben in hun intentieverklaring en proposities al aangegeven werk te willen maken van het vergroten van de studentenaantallen voor de in de Talentstrategie opgenomen cruciale opgaven en randvoorwaardelijke sectoren.
Vraagnummer: 47
Vraag:
Hoe kijkt de minister naar meer sturing op arbeidsmarktrelevantie in het mbo via de verhoging van het samenwerkingsbudget naar 600 miljoen, betere voorlichting en differentiatie van het collegegeld?

Antwoord:
Van differentiatie van het collegegeld verwachten wij op basis van eerder onderzoek weinig. Onderzoek hiernaar wijst uit dat de verlaging van het collegegeld weinig tot geen effect heeft op het sturen van studentenstromen (Dialogic, 2024, Studiekeuze in beweging). Andere factoren zijn van groter belang bij de studiekeuze, zoals de voorkeur van de student voor de desbetreffende studie en de status van het beroep.

Met de Talentstrategie wil het kabinet ons talent meer opleiden voor sectoren waar behoefte aan is. Voor het mbo wordt dit uitgewerkt in het Pact ‘Opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst’. Met het samenwerkingsbudget van € 200 miljoen per jaar wordt dit pact verder uitgewerkt naar concrete, regionale maatregelen. Het bedrag is voldoende om een stevige extra impuls te geven aan de ontwikkeling van regionale opleidingsportfolio’s die zich richten op de arbeidsmarkt van de toekomst.

Bovendien zou een samenwerkingsbudget ter hoogte van € 600 miljoen euro (circa 10 procent van de totale begroting) ervoor zorgen dat een instelling in de problemen komt wanneer hun plannen inhoudelijk worden afgekeurd.

Vragen van het lid Boomsma (JA21)

Vraagnummer: 48
Vraag:
De OCW-begroting moet duidelijker, navolgbaar en controleerbaar worden. Hoe kijkt het kabinet hiernaar?

Antwoord:
Uw Kamer heeft via de motie-Van der Lee c.s. (Kamerstuk 36 740, nr. 7) en de Algemene Rekenkamer via haar aanbevelingen, én de rapporteurs van uw Kamer bij het jaarverslag gevraagd om concrete en meetbare hoofddoelen in de begroting van OCW. De vraag gaat om een betere koppeling tussen doelstellingen, middelen, maatregelen en indicatoren. De afgelopen jaren hebben wij hier vaker met uw Kamer over gesproken en ook al stappen in gezet. En hier blijven we stappen in zetten.

We zijn het volgende van plan en hebben dit ook reeds met uw Kamer gedeeld. Ten eerste is, conform de motie-Van der Lee c.s. in de nieuwe Rijksbegrotingsvoorschriften de instructie toegevoegd dat in de beleidsagenda van de begroting van het ministerie van OCW een beperkt aantal doelen uit het coalitieakkoord wordt opgenomen. Die zullen zo concreet mogelijk worden geformuleerd. Het ministerie van OCW zal deze instructie, na zorgvuldige voorbereiding, implementeren per ontwerpbegroting 2028. Ten tweede zullen we bij het jaarverslag 2026 toelichten hoe we de aanbevelingen uit de rapporteursnotitie hebben kunnen opvolgen (tevens antwoord op de motie-Boomsma c.s. Kamerstuk 36 945, nr. 12). Ten derde worden voor nieuwe doelen uit het coalitieakkoord, zoals Teamleren en Talentstrategie, meetbare (sub)doelstellingen en indicatoren nader aangescherpt en mogelijk nog ontwikkeld. Begin 2027 zullen wij uw Kamer informeren over de voortgang en verdere uitwerking van de Talentstrategie. Deze brief zal nader ingaan op hoe we de doelstellingen van de aanpak concretiseren, en aan de hand van welke indicatoren we de voortgang monitoren. Ook lichten we in de brief toe op welke manier we uw Kamer zullen blijven informeren over de voortgang op de Talentstrategie. Ten aanzien van de verdere uitwerking van de monitoring en de voortgang op het gebied van Teamleren zullen wij uw Kamer voor de zomer van 2027 informeren in de Lerarenbrief.

Op de website www.ocwincijfers.nl zijn veel indicatoren al gekoppeld aan de doelen bij de maatregelen voor de beleidsprioriteiten en daar ook te volgen. Het verzoek van de Algemene Rekenkamer is om in de begroting zelf de doelen en maatregelen duidelijk op te nemen. Onze inzet is om dat op een manier te doen die zowel uw Kamer als de Algemene Rekenkamer voldoende inzicht biedt binnen de begroting.

Ten slotte, de vraag van uw Kamer richtte zich ook specifiek op hoe we deze doelen met minder ambtenaren zullen realiseren. In deze afweging staan de maatschappelijke doelen, continuïteit, vereenvoudigingen, minder regeldruk, én kwaliteit van het werk van het ministerie van OCW centraal. Om de taakstelling volledig te realiseren zullen ook scherpe keuzes moeten worden gemaakt om bepaalde taken niet meer te doen. Uw Kamer zal ten tijde van de Voorjaarsnota hierover nader worden geïnformeerd.

Vraagnummer: 49
Vraag:
Wanneer komt de landelijke eenduidige eindtoets voor de lerarenopleiding?

Antwoord:
In de bekwaamheidseisen wordt beschreven wat we van leraren mogen verwachten en de lerarenopleidingen leiden daartoe op. Hogescholen hebben onderling afspraken gemaakt over de uitwerking van de bekwaamheidseisen, vastgelegd in een kennisbasis die landelijk wordt getoetst. Dit sluit ook aan op de motie die uw Kamer begin 2025 heeft aangenomen (Kamerstuk 27 923, nr. 500) om geen eindtoets voor leraren in te stellen, maar ervoor te zorgen dat iedere opleiding tot leraar voldoet aan de bekwaamheidseisen. Wij verwachten uw Kamer in de voortgangsbrief lerarenstrategie van december 2026 te kunnen informeren over de wijze waarop wij invulling willen geven aan de ambitie uit het coalitieakkoord om te komen tot één fundament voor de lerarenopleidingen. Hierbij gaan we ook in op landelijk eenduidige toetsing.

Vraagnummer: 50
Vraag:
We zijn afhankelijk van investeringen in onderzoek en innovatie. We willen dat academische vrijheid wordt gewaarborgd. Daarom vinden we het heel belangrijk dat een groter deel van het onderzoeksbudget via de universiteiten direct naar de hoogleraren en de andere onderzoekers gaat. Hoe ziet de minister dat?

Antwoord:
Het overgrote deel van de baten van universiteiten bestaat uit de lumpsumfinanciering (eerste geldstroom). Deze middelen zijn vrij besteedbaar: universiteiten bepalen met hun Raad van Toezicht en medezeggenschap hoe het interne verdeelmodel van de universiteit eruit ziet. Instellingen hebben de wettelijke plicht om daarbij de academische vrijheid te respecteren. Ook bij de tweede en derde geldstroom geldt dat de academische vrijheid geborgd moet worden.

Vraagnummer: 51
Vraag:
Er zijn zorgen over antisemitisme op universiteiten en Israëlische instellingen worden onjuist en niet consequent geboycot. Hoe kijkt het kabinet hiernaar?

Antwoord:
Antisemitisme heeft geen plaats in Nederland. Het vorige kabinet heeft de Taskforce Antisemitismebestrijding gevraagd om met concrete voorstellen te komen gericht op de veiligheid van Joodse studenten en medewerkers in het hoger onderwijs. De meeste aanbevelingen uit het rapport van de taskforce, dat in februari van dit jaar verscheen, zijn gericht aan de instellingen. De instellingen nemen de adviezen uiterst serieus en werken momenteel aan de implementatie ervan. De minister van OCW ondersteunt de instellingen daarbij vanuit haar stelselverantwoordelijkheid en heeft dit als prioriteit gesteld.

Zo werkt het ministerie van OCW, samen met BZK en JenV, aan verbeterde samenwerking in de zogenoemde ‘vierhoeken’ (de lokale veiligheidsdriehoek van burgemeester, OM en politie en instellingen), bijvoorbeeld bij uit de hand gelopen protesten. Ook organiseert OCW een conferentie met de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB) in het voorjaar van 2027 met de instellingen om de voortgang bij de implementatie van de adviezen van de Taskforce te bespreken. Uw Kamer ontvangt hierover een terugkoppeling in het eerste kwartaal van 2027. Daarnaast ontvangen het Nationaal Joods Studenten Overleg en Joods Maatschappelijk Werk de komende twee jaar in totaal € 350.000 subsidie ten behoeve van activiteiten die bijdragen aan de verbetering van de sociale veiligheid van Joodse studenten en medewerkers in het hoger onderwijs. Verder blijven we regelmatig in gesprek met de NCAB en vertegenwoordigers uit de Joodse gemeenschap over de veiligheid van Joodse studenten en medewerkers.

Er is geen generieke boycot op Israëlische instellingen. Als het gaat om samenwerking met universiteiten in specifieke landen: wij verwachten dat instellingen samenwerkingen case-by-case beoordelen op hun merites, en daarbij landenneutraal handelen.

Vraagnummer: 52
Vraag:
Er zijn teveel internationale studenten. Waarom is het nou nodig dat acht van de tien psychologie studies een Engelstalige route hebben?

Antwoord:
Het kabinet vindt de positie van het Nederlands in het onderwijs belangrijk. Er kunnen echter redenen zijn om een opleiding of traject ook anderstalig aan te bieden. Zo bekleedt Nederland

bijvoorbeeld een toppositie in het internationale neurowetenschappelijke onderzoeksveld binnen de psychologie en draagt het Engelstalig aanbieden van deze studierichting aan bij het behoud van deze positie. Het is belangrijk dat instellingen een actieve, bewuste én realistische keuze over de opleidingstaal maken. Dat gebeurt nu ook: instellingen hebben er binnen hun zelfregie-afspraken bijvoorbeeld voor gekozen om het aantal Engelstalige opleidingsplaatsen binnen psychologieopleidingen te begrenzen door het instellen van numeri fixi. Deze begrenzende maatregel wordt ook toegepast op andere anderstalige opleidingen binnen de sociale en geesteswetenschappen met een hoge internationale instroom. Zo ontstaat ruimte voor groei bij opleidingen die gericht zijn op de prioritaire sectoren van de Talentstrategie.

Zoals bekend is de Wet internationalisering in balans aanhangig bij uw Kamer. Deze wet bevatte oorspronkelijk maatregelen die het mogelijk zouden maken om het aantal anderstalige opleidingen te beperken. Uw Kamer heeft bij meerderheid aangegeven de voorkeur te geven aan zelfregie, en mede naar aanleiding daarvan werkt het kabinet nu aan een Nota van Wijziging om de wet aan te passen. Het kabinet is voornemens daarin te verankeren dat er een bewuste keuze voor een opleidingstaal wordt gemaakt.

Tegelijkertijd willen we ook benadrukken dat psychologie, met name de neurowetenschappelijke richting in het onderwijs een sterk internationaal georiënteerd onderzoeks- en werkveld kent waar Nederland een toppositie inneemt. Engelstaligheid is hierbij een belangrijke voorwaarde.

Vraagnummer: 53
Vraag:
JA21 heeft recent opgeroepen om de visitatiefrequentie te verlagen, dat erkent de minister ook in haar brief. Kunnen we niet al eerder stappen zetten en het traject in gang zetten om de frequentie te verlagen? Dat je gaat naar elke 8 of 10 jaar?

Antwoord:
Deze motie Boomsma c.s. (Kamerstuk 31 288, nr. 1250) vraagt enerzijds om in de lopende verkenning naar de doorontwikkeling van het accreditatiestelsel opties mee te nemen voor verlaging van de frequentie van opleidingsvisitaties van zes naar acht jaar. Anderzijds vraagt de motie om daarbij zorg te dragen voor de juiste handvatten voor tussentijdse kwaliteitsbeoordelingen als er signalen zijn die daar aanleiding toe geven. De uitvoering van deze motie nemen we mee in het lopende onderzoek, zoals in de brief van de minister van OCW van 16 oktober 2026 is aangegeven. Dit onderzoek wordt begin 2027 afgerond en gedeeld met uw Kamer. De beleidsreactie wordt na de zomer van 2027 aan uw Kamer gestuurd.

Vragen van het lid Armut (CDA)

Vraagnummer: 54
Vraag:
Wil de staatssecretaris kijken hoe we zorgen dat we vooroordelen bij adviseren tegen kunnen gaan en daarbij niet alleen afhankelijk hoeven te zijn van de doorstroomtoets?

Antwoord:
Het is belangrijk dat leerlingen terecht komen op een plek in het vervolgonderwijs die bij hen past. Het gaat dus om passend adviseren in plaats van kansrijk adviseren.
Het oordeel van de docent is nu al doorslaggevend bij het bepalen van het schooladvies.
De doorstroomtoets is een objectief tweede gegeven bij dit oordeel van de leraar en kan eventuele (onbewuste) vooroordelen wegnemen. Wanneer een bijstelling niet in het belang van de leerling is, hoeft het advies niet te worden bijgesteld. Op dit moment laat het ministerie van OCW een tool

ontwikkelen waarbij docenten online een wetenschappelijke onderbouwde zelftest kunnen invullen om zich bewust te worden van eventuele vooroordelen in de klas.

Vraagnummer: 55
Vraag:
Is het kabinet van mening dat er in de lerarenopleidingen voldoende aandacht is voor de omgang met ouders?

Antwoord:
Het Opleidingsberaad Leraren onderzoekt momenteel of er behoefte is om de basis die al in de opleiding wordt gelegd voor dit thema, verder te versterken. De conclusies worden eind dit jaar verwacht. Duidelijk is wel dat leraren dit vooral moeten leren in de eerste fase na hun opleiding in de praktijk. Voor die fase wordt er binnen het Nationaal Programma Professionalisering Leraren (NAPL) gewerkt aan de versterking van de ontwikkeling van start naar vakbekwaamheid.

Vraagnummer: 56
Vraag:
Is de staatssecretaris bereid om samen met de onderwijssector te onderzoeken hoe leraren en schoolbestuurders beter beschermd kunnen worden tegen onnodig slepende klachtenprocedures en grensoverschrijdend gedrag van ouders?

Antwoord:
De relatie tussen ouders en school is belangrijk voor goede leerprestaties. Dat begint met investeren in deze relatie. Daarom voert de VO-raad (voor po en vo) met geld van OCW een project uit om de relatie tussen ouders en school te verbeteren. Ook versterken we de klachtencommissies, zodat voor iedereen duidelijk is waar de grenzen liggen.

Grensoverschrijdend gedrag van ouders is natuurlijk onacceptabel. Leerkrachten moeten zich veilig weten. In het uiterste geval zou het ontzeggen van de toegang tot de school voor ouders of het doen van aangifte mogelijk zijn.

Het ministerie van OCW doet dit schooljaar een verkenning naar het verbeteren van de veiligheid in het onderwijs. De veiligheid van personeel is daar uiteraard onderdeel van. Uw Kamer wordt daar voor de zomer van 2027 over geïnformeerd.

Vraagnummer: 57
Vraag:
Wanneer kunnen scholen concrete richtlijnen verwachten over digitalisering?

Antwoord:
Het is van belang dat schermgebruik in het klaslokaal van didactische meerwaarde is. De aangenomen motie Armut c.s. (Kamerstuk 32 034, nr. 78) is een steun in de rug om dit te bevorderen. In het kader van het Regieplan Digitalisering wordt met het funderend onderwijs gesproken over deze motie. Uw Kamer ontvangt voor het einde van het jaar het Regieplan Digitalisering en AI in het funderend onderwijs.

Vraagnummer: 58
Vraag:
Hoe voorkomen we dat de richtlijn op elke universiteit, hogeschool en mbo totaal van elkaar verschilt nu de staatssecretaris al druk bezig is met het regieplan digitalisering voor het funderend onderwijs? Hoe kijkt de minister naar het idee om ook met zo'n richtlijn (regieplan digitalisering) te gaan werken? Is de minister bereid om samen met hen en andere relevante partners tot een regieplan te

komen?

Antwoord:
We vinden het belangrijk dat digitalisering en AI verantwoord en doordacht worden ingezet in het vervolgonderwijs. Via het NGF-programma (Nationaal Groeifonds) van het Npuls en via SURF werkt het vervolgonderwijs aan een collectieve aanpak. Dit maakt een aanvullend regieplan niet nodig. Zo wordt gewerkt aan landelijke visievorming over het gebruik van digitalisering en AI, en kennisuitwisseling over de verantwoorde toepassing ervan, bijvoorbeeld in de vorm van handreikingen voor examencommissies. Ook wordt ingezet op versterking van de digitale vaardigheden van docenten en studenten. Vanuit die collectieve aanpak worden instellingen en opleidingen in staat gesteld om verantwoord AI-beleid en voorzieningen te ontwikkelen.

Instellingen zijn verantwoordelijk voor de inhoud en vorm van het onderwijs en maken daarbij zelf de afweging wat passend is, zoals bij de leerdoelen van een opleiding, en in het mbo doen instellingen dat samen met werkgevers. Later dit najaar ontvangt uw Kamer een brief waarin de minister van OCW in reactie op de motie Rooderkerk c.s. (Kamerstuk 31 288, nr. 1246) nader ingaat op de impact van AI in het onderwijs en de aanpak op verantwoord AI-gebruik in het vervolgonderwijs.

Vraagnummer: 59
Vraag:
Hoe kijkt de staatssecretaris naar het verbinden van de programma's Kansrijke Start en de voorschool (ve)? Dat moeten we meer sluitend organiseren.

Antwoord:
Wij staan positief tegenover het verbinden van Kansrijke Start en voorschoolse educatie. Voorafgaand aan het commissiedebat jonge kind ontvangt uw Kamer een brief over de ontwikkeling van het jonge kind. Hierin beschrijven we hoe we samen met SZW en VWS sectoroverstijgend de ontwikkeling van het jonge kind kunnen stimuleren.

Vraagnummer: 60
Vraag:
Hoe betrekt de minister regionale partners in de Talentstrategie?

Antwoord:
De uitvoering van de Talentstrategie zal in belangrijke mate vorm krijgen in de regio. In die uitwerking is van belang dat we aansluiten op waar de energie, daadkracht en overlegstructuren al bestaan tussen bedrijfsleven, lokale overheden en onderwijsinstellingen. Voorbeelden zijn de Economic Boards, Human Capital Agenda's en Regionale Beraden. Daarbij is tevens van belang dat we het arbeidsmarkt-, onderwijs- en economisch perspectief met elkaar verbinden. We trekken hierbij samen op met de minister van EZK en de minister van SZW. In de brief over de voortgang en de nadere uitwerking van de Talentstrategie, die we begin 2027 aan uw Kamer sturen, gaan we nader in op hoe we de regionale partners gaan betrekken.

Vraagnummer: 61
Vraag:
Wat gaat de minister doen vanuit haar ministerie om ervoor te zorgen dat Nederlandse kennis ook daadwerkelijk uitgroeit tot bedrijvigheid en banen?

Antwoord:
Het omzetten van kennis ten behoeve van de maatschappij is een kerntaak van het hoger onderwijs (artikel 1.3.1. WHW). Wetenschappelijk onderzoek staat aan de basis van oplossingen voor maatschappelijke problemen en brede welvaart en hierin investeert het kabinet structureel € 428 miljoen extra. Dit gaat onder andere naar praktijkgericht onderzoek (structureel € 68 miljoen in het

hbo, en € 17 miljoen in het mbo) dat per definitie met de maatschappij en/of bedrijven wordt uitgevoerd en direct maatschappelijke impact heeft. Ook investeren we via NWO in gerichte programma's die inzetten op valorisatie, zoals bijvoorbeeld de Faculty of Impact, Impact Explorer, Demonstrator, Take-off. Binnen het Kennis en Innovatieconvenant (€ 141 miljoen) werken we samen met de rest van het kabinet aan innovatieprogramma's waarbij kennis wordt ingezet voor grote maatschappelijke vraagstukken, samen met bedrijven. Tegelijkertijd moeten we blijven werken aan hoe ons onderzoek van wereldklasse nog beter kan worden omgezet naar economische impact: naar nieuwe bedrijven, innovaties en oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Daar werken we de komende tijd vanuit de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat en alle betrokken partijen aan verder, door het aanjagen van private investeringen, het versterken van zes groeimarkten binnen de vier cruciale opgaven, de Talentstrategie en het versterken van ondernemerschap en vestigingsklimaat. Ook werken we samen met de minister van EZK aan de verbetering van onze nationale aanpak valorisatie. Dit samen zal zorgen voor stabiele economische groei.

Vragen van het lid Ergin (DENK)

Vraagnummer: 62
Vraag:
Hoe gaat de staatssecretaris zorgen dat we deze achterstanden (verslechterde schoolgebouwen/achterstallig onderhouden schoolgebouwen) gaan inhalen? Hoeveel schoolgebouwen zijn er überhaupt gebouwd en grondig gerenoveerd in dit jaar? Hoe gaat de staatssecretaris straks bijvoorbeeld voorkomen dat er miljoenen uitgegeven gaan worden om slechte schoolgebouwen energiezuiniger te maken terwijl schimmel, slechte ventilatie en andere problemen blijven bestaan?

Antwoord:
Wij delen dat het raadzaam is om bij renovatie en nieuwbouw van schoolgebouwen naar de algehele kwaliteit van het schoolgebouw te kijken en niet enkel naar verduurzamingsmaatregelen. Die afweging ligt op lokaal niveau, aangezien de zorg voor (en financiering van) onderwijshuisvesting is gedecentraliseerd aan gemeenten en schoolbesturen verantwoordelijk en gefinancierd zijn voor het onderhoud van de gebouwen.

Er ligt een forse opgave om de schoolgebouwen de komende jaren te verbeteren. Het huidige vervangingstempo van het renoveren en nieuwbouwen van schoolgebouwen is 1 procent per jaar. Dat zijn 100 schoolgebouwen per jaar. Momenteel wordt met de PO-Raad, VO-raad en VNG samengewerkt aan een gezamenlijke aanpak onderwijshuisvesting. Deze aanpak bestaat uit het Programma Onderwijshuisvesting (POHV), het Innovatieprogramma Onderwijshuisvesting (IPOHV) en de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting die vanaf 1 januari 2027 in werking treedt. Deze initiatieven beogen te komen tot sneller en kostenefficiënter realiseren van kwalitatief betere schoolgebouwen.
Vraagnummer: 63
Vraag:
Zou de minister zo snel mogelijk duidelijkheid kunnen geven over de invulling van de bezuinigingen? Ik verzoek om binnen een maand duidelijkheid te bieden via een brief aan de Tweede Kamer.

Antwoord:
Ten aanzien van de besparingsopgave in de sociale zekerheid geldt dat deze is ingevuld op de Aanvullende Post prijsbijstelling, in afwachting van een sociaal akkoord. Werkgevers en werknemers hebben aangegeven bereid te zijn om met hervormingsvoorstellen te komen die ook tot een besparing kunnen leiden. Onder andere op basis van deze uitkomsten besluit het kabinet in het voorjaar na integrale weging definitief over de uitgaven, conform staande praktijk.

Ten aanzien van de taakstellingen van het kabinet Jetten op het ambtenarenapparaat geldt dat momenteel de opties in kaart worden gebracht om er invulling aan te geven. Hierbij wordt ingezet op efficiency, vereenvoudiging en op scherpe keuzes om bepaalde taken niet meer te doen. De verwachting is uw Kamer ten tijde van de Voorjaarsnota hierover nader te kunnen informeren.

Vraagnummer: 64
Vraag:
Waarom is de maximumrente voor studieleningen geschrapt? En wanneer wist de minister dat het schrappen ervan meer dan € 40 miljoen ging kosten?

Antwoord:
Het uitwerken van een rentemaatregel is complex. De kosten van een rentemaatregel zijn namelijk sterk afhankelijk van meerdere factoren die met elkaar samenhangen en op elkaar inwerken. Zoals verwachtingen ten aanzien van de langetermijnrente van het CPB, leengedrag en het aflossingsgedrag van (oud-)studenten. Gezien die complexiteit kostte een zorgvuldige uitwerking tijd. In het voorjaar werd duidelijk dat de langetermijnrente ging stijgen, en werd duidelijk welke kosten en risico's een renteplafond met zich mee brengt. Omdat we de zorgen van (oud-)studenten over de renteontwikkeling begrijpen, zijn we toen ook alternatieve rentemaatregelen gaan verkennen. Maar we hebben moeten constateren dat er geen alternatieve rentemaatregelen mogelijk zijn binnen het gereserveerde bedrag die daadwerkelijk een financiële verlichting bieden.

Vraagnummer: 65
Vraag:
Op 180 middelbare scholen is er een gebedsverbod specifiek gericht op islamitische leerlingen en mogen die leerlingen gewoon op school niet zichzelf zijn. En ik zou graag aan beide bewindspersonen maar specifiek in de richting van de staatssecretaris willen vragen wat zij gaat doen om deze vorm van kansenongelijkheid aan te pakken.

Antwoord:
Op openbare scholen kan elke leerling veilig zichzelf zijn, ongeacht geloofs- of levensovertuiging. De belangrijkste stimulans van kansengelijkheid is dat op alle scholen steengoed onderwijs wordt gegeven en met name de basisvaardigheden de hoofdrol hebben.

Vragen van het lid van Duijvenvoorde (FvD)

Vraagnummer: 66
Vraag:
Welke concrete ambities heeft de minister eigenlijk voor de meest begaafde leerlingen van ons land? Waar in deze begroting zien we de ambitie terug om niet alleen achterstanden weg te werken maar ook excellentie te bevorderen?

Antwoord:
Het is belangrijk dat alle leerlingen worden uitgedaagd en ondersteund binnen het onderwijs, dit geldt ook voor (hoog)begaafde leerlingen. Hierbij gaan we uit van hoge verwachtingen, van leerlingen maar ook van leraren en scholen.

Bij het actualiseren van het nieuwe curriculum is bewust gekozen voor ambitieuze doelen waarin ook excellente leerlingen voldoende uitdaging kunnen vinden. We werken bovendien aan de beweging richting inclusief onderwijs. Het transitieplan inclusief onderwijs wordt in het voorjaar van 2027 aan uw Kamer gestuurd.

Vanaf 1 januari 2026 is € 23,3 miljoen extra per jaar aan structureel budget vrijgemaakt voor

(hoog)begaafde leerlingen in het primair en voortgezet onderwijs. Dat is toegevoegd aan het ondersteuningsbudget van samenwerkingsverbanden. Dit kwam bovenop het bedrag voor hoogbegaafdheid dat samenwerkingsverbanden po en vo al kregen. Hierdoor kunnen scholen en samenwerkingsverbanden het aanbod dat zij voor deze leerlingen hebben ingericht, behouden en verder ontwikkelen.

Vraagnummer: 67

Vraag:

Is de minister bereid te borgen dat ouders van een kind met een vwo-advies in elke regio binnen redelijke reisafstand kunnen kiezen voor een categoriale vwo-brugklas?

Antwoord:

Schoolbesturen hebben de vrijheid om onderwijs te bieden dat past bij hun visie en de lokale context. We streven naar een goede regionale mix tussen brede brugklassen en onderwijs in één richting. Het staat ouders en leerlingen vrij om te kiezen voor de school en brugklas die voor hen het beste past. Het is ook afhankelijk van het onderwijsaanbod in de regio. Of een leerling in een brede brugklas of een categorale vwo-brugklas zit, wordt nu nog niet goed geregistreerd. We weten wel dat als scholen een brede brugklas aanbieden, dit niet betekent dat scholen niet ook een vwo-brugklas kunnen organiseren. DUO voert een impactanalyse uit naar de registratie van brugklassen. We verwachten uw Kamer over de kosten daarvan voor de zomer van 2027 te informeren.

Vraagnummer: 68

Vraag:

Vindt de minister het aanvaardbaar dat het streven naar kansengelijkheid ertoe leidt dat leerlingen met de hoogste capaciteiten minder goed presteren dan zij anders zouden hebben gedaan? En waar ligt voor de minister de grens tussen het bevorderen van kansengelijkheid en het afremmen van talent?

Antwoord:

De effecten van brede brugklassen op vwo-leerlingen zijn niet eenduidig. Er zijn ook onderzoeken die laten zien dat leerlingen met de hoogste capaciteiten niet minder presteren in een brede brugklas.

De ene leerling weet heel vroeg wat hij of zij wil en kan, de ander heeft meer tijd nodig om de eigen talenten te ontdekken. De opdracht uit het coalitieakkoord is daarom om de subsidie brede brugklassen te hervormen om een voldoende dekkend aanbod te garanderen met een goede regionale mix aan brede brugklassen en onderwijs in één richting. Het staat ouders en leerlingen vrij om te kiezen voor de school/brugklas die voor hen het beste past.

DUO maakt een impactanalyse naar de registratie van brede brugklassen. Daarnaast zijn we in gesprek met onder andere scholen en leraren om tot de gewenste mix te komen. We verwachten uw Kamer voor de zomer van 2027 te informeren over concrete maatregelen.

Vraagnummer: 69

Vraag:

Is de minister of de staatssecretaris bereid om bij de vormgeving van een nieuwe kleinescholentoeslag niet alleen rekening te houden met de bevolkingsdichtheid maar ook met de levensbeschouwelijke betekenis van de school?

Antwoord:

Het kabinet is voornemens om een dunbevolktheidstoeslag in te voeren ter vervanging van de huidige kleinescholentoeslag. De dunbevolktheidstoeslag zal in beginsel toekomen aan kleine scholen in de regio, om het onderwijsaanbod daar te versterken. Het voornemen is daarbij ook om de toeslag toe te laten komen aan kleine scholen die in stand worden gehouden omdat zij de laatste school van

de richting zijn. Ook als zij zich in een stedelijk gebied bevinden.

Vragen van het lid Stoffer (SGP)

Vraagnummer: 70
Vraag:
Mijn vraag aan de minister is of ze zich wil inspannen voor een geleidelijke substantiële verhoging voor het aantal opleidingsplekken voor tandartsen?

Antwoord:
Zoals in de Kamerbrief van 13 oktober jl. (2026Z22069) van de minister van OCW is aangegeven is een uitbreiding van de opleiding Tandheelkunde erg kostbaar. Er worden er op dit moment geen mogelijkheden gezien om de opleidingsplaatsen uit te breiden na de investering in 31 extra opleidingsplaatsen die per studiejaar 2025-2026 zijn gerealiseerd. Zoals in de Kamerbrief van 13 oktober is toegezegd zullen de ministers van OCW en VWS kijken naar de systematiek van planning en verwerking van de adviezen van het Capaciteitsorgaan.

Vraagnummer: 71
Vraag:
Kan het onderwijsveld in 2027 rekenen op een specifieke tegemoetkoming voor het in stand houden van het Nationaal Onderwijsmuseum?

Antwoord:
Zoals aangegeven zijn wij op dit moment hierover in gesprek met de onderwijssector. De sector en het museum hebben bij ons aangedrongen op extra middelen en inzet. Deze zijn op dit moment niet voorzien.

Vraagnummer: 72
Vraag:
Krijgt het groene onderwijs uitdrukkelijk aandacht in de uitwerking van de vier domeinen van de Talentstrategie? Is het groen pact daarbij het uitgangspunt?

Antwoord:
Het groene onderwijs kan zeker bijdragen aan de ambities die de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat stelt. Mijn ministerie heeft in dat kader de afgelopen periode ook gesprekken met het groene onderwijs gevoerd. We zetten dat gesprek de komende periode graag voort om de ambities te realiseren. Daarnaast zullen we in alle sectoren slimmer en innovatiever moeten werken. Voor de groene sectoren ligt hier een opgave en voor het groene onderwijs een uitdaging om studenten op te leiden met de kennis en vaardigheden die daarbij passen.

Vraagnummer: 73
Vraag:
Wil de staatssecretaris verkennen of leraren uit het voortgezet onderwijs, op basis van bewezen vaardigheden, via een snellere en ruimhartigere regeling in het primair onderwijs kunnen werken, bijvoorbeeld in de bovenbouw?

Antwoord:
Via zij-instroom-in-beroep kunnen leraren met een bevoegdheid uit het voortgezet onderwijs in korte tijd worden geschoold om ook te kunnen werken in het primair onderwijs. Bij zij-instroom wordt gekeken naar eerder verworven competenties. Voor leraren die al een bevoegdheid hebben, kan het zij-instroomprogramma beperkt zijn. Het schoolbestuur vraagt hiervoor de subsidie zij-instroom aan.

Vraagnummer: 74
Vraag:
Vindt de staatssecretaris ook dat de periodieke herijking van de bekostiging voor onderwijsachterstanden anders moet worden ingericht, met een tijdig moment van politieke besluitvorming? Wat zijn de gevolgen van de huidige werkwijze voor het toezicht?

Antwoord:
De huidige systematiek is juist zorgvuldig georganiseerd met het CBS en onafhankelijke wetenschappelijke input. Dat de budgetten kort van te voren bekend zijn sluit aan bij de wensen van scholen en gemeenten om actuele budgetten te hebben die aansluiten bij de populatie op dat moment. Dit was vooraf afgestemd. We merken dat scholen en gemeenten toch meer tijd nodig blijken te hebben om te anticiperen op de aangepaste bedragen.

De inspectie maakt in haar toezicht in het primair onderwijs gebruik van de schoolweging, een gerelateerde CBS-indicator, om de signaleringswaarden voor leerresultaten te bepalen. De inspectie houdt rekening met deze herijking. In het voortgezet onderwijs wordt een andere, niet-gerelateerde indicator (armoedeprobleemcumulatiegebied) gebruikt.

Vraagnummer: 75
Vraag:
Waarom zijn er nog steeds drempels voor zij-instromers? Zoals bijvoorbeeld de vereiste dat er minimaal een afgeronde hbo-opleiding vereist is om in aanmerking te komen voor de subsidie van het traject zij-instroom. Dat doet geen recht aan iemand met een mbo-opleiding. Hoe is dat te rijmen met het feit dat in de beroepsgerichte profielen wel mensen met een mbo-diploma mogen starten?

Antwoord:
Wij vinden het ook van belang dat drempels voor zij-instroom zoveel mogelijk worden weggenomen. Daarom investeert het kabinet extra in zij-instroom. Het is daarbij overigens wel degelijk mogelijk voor de werkgever om voor zij-instromers met een afgeronde mbo-opleiding in de beroepsgerichte profielen de subsidie zij-instroom aan te vragen.

Vraagnummer: 76
Vraag:
De SGP hoort dat scholen inmiddels minder stageplekken beschikbaar stellen vanwege de hoge kosten op basis van de cao. Hoe reageert de minister op deze ontwikkeling en kunnen de instellingen tegemoetgekomen worden voor de stijgende kosten?

Antwoord:
In tijden van personeelstekorten in het onderwijs is het van belang dat werkgevers investeren in aankomende leraren. Het is van belang goed oog te houden voor ontwikkelingen in het stage-aanbod, dat geldt ook voor het funderend onderwijs. De sociale partners zijn verantwoordelijk voor de cao-afspraken over stagevergoedingen en de hoogte daarvan. Er is geen ruimte beschikbaar op de begroting van OCW voor financiële tegemoetkoming voor stages.

Vragen van het lid Kostic (Partij voor de Dieren)

Vraagnummer: 77
Vraag:
Ik vraag om belastinggeld slimmer te investeren in baanbrekende proefdiervrije innovaties in plaats van achterhaalde apenproeven. Hoe ziet de minister dat?

Antwoord:
Als een fors oplopend deel van de exploitatiesubsidie wordt geoormerkt, zoals het amendement van het lid Kostic (Kamerstuk 36725-VIII, nr. 11) voorstelt, ontstaat er een groot gat in de exploitatie van het BPRC dat niet is te dichten zonder extra overheidssubsidie. De exploitatiesubsidie aan het BPRC is namelijk niet alleen bedoeld voor onderzoek met niet-humane primaten (NHP), maar ook voor de benodigde onderzoeksfaciliteiten, het in stand houden van de fokkolonie, en de huisvesting en verzorging van die kolonie volgens de hoogste dierenwelzijnstandaard. Het fors oplopende oormerk in de subsidie heeft hierdoor onwenselijke gevolgen voor dierenwelzijn, de hoge wetenschappelijke kwaliteit van het huidige apenonderzoek, de strategische Europese autonomie, en de Nederlandse capaciteit voor het testen van de veiligheid en werkzaamheid van geneesmiddelen, vaccins en behandelingen. Onderzoek met apen wordt alleen gedaan als er echt geen alternatief is en na zorgvuldige toetsing. We zetten als kabinet daarnaast in op de transitie naar een dierproefvrije wetenschap. Daarom hebben we met het BPRC afgesproken dat zij een steeds groter deel van hun subsidie gaan besteden aan de ontwikkeling en validatie van proefdiervrije modellen. In 2030 is dat 30 procent (€ 4,1 miljoen). De grootste investering in proefdiervrije innovaties komt uit het Nationaal Groeifonds, met het programma Ombion van € 124,5 miljoen. Verder onderstrepen we het belang van wetenschappelijke onderbouwing van politiek en beleid. Daarom zijn we in gesprek met ZonMw om de komende jaren te laten onderzoeken op welke wijze het onderzoek met NHP heeft bijgedragen aan voortgang in de biomedische wetenschappen en wat de relevantie is voor het ontwikkelen en testen van medicijnen en behandelingen. Het onderzoek is een van de bouwstenen voor de commissie die zich in 2030 gaat buigen over de stand van het onderzoek met NHP en de verdere mogelijkheden om dat onderzoek af te bouwen.

Vraagnummer: 78
Vraag:
Erkent de minister dat er meer nodig is in de transitie, zoals het Ncad in haar transitie advies schrijft?

Antwoord:
Het adviesrapport van het Nationaal Comité advies dierproevenbeleid (NCad) met de titel 'Van niche naar norm – transitieadvies: samenwerken aan een proefdiervrije samenleving' gaat over gedeelde verantwoordelijkheden die verspreid zijn over meerdere ministeries en partijen in wetenschap, bedrijfsleven en samenleving, om de transitie naar proefdiervrije innovatie te versnellen. De regie van deze transitie ligt bij onze collega, de staatssecretaris van LVVN. Dat laat onverlet dat wij met ons departement onze verantwoordelijkheid nemen in de transitie naar een proefdiervrije samenleving. Dit doen wij onder andere door het BPRC te stimuleren om aan de slag te gaan met alternatieve onderzoeksmethoden en hierbij samen te werken met andere onderzoeksgroepen. Vanwege de breedte van het advies, wordt er een kabinetsreactie opgesteld, waarbij we ook de inbreng van de belanghebbenden betrekken. De kabinetsreactie zal in het voorjaar van 2027 aan uw Kamer worden gestuurd.

Vragen van het lid Ceder (CU)

Vraagnummer: 79
Vraag:
De ChristenUnie heeft een amendement ingediend om effectieve interventies voor depressie- en suïcidepreventiebeleid door het ministerie te laten bekostigen. Is de staatssecretaris bereid om deze voorstellen te ondersteunen?

Antwoord:
Met de inwerkingtreding van de Wet integrale suïcidepreventie per 1 januari 2026 is de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en uitvoeren van lokaal suïcidepreventiebeleid expliciet bij gemeenten belegd. Gemeenten kunnen scholen daarbij betrekken. Het ligt dan voor de hand dat

gemeenten het initiatief nemen om met dat beleid aan de slag te gaan.

We zetten ons daarbij wel in voor het ontsluiten van aanpakken voor scholen en kennisopbouw. Zo heeft MIND Us met subsidie van OCW het Kompas voor de Klas ontwikkeld, dat in november 2026 wordt gelanceerd. Deze wegwijzer helpt scholen om te bepalen welk aanbod aansluit bij hun leerlingen en de schoolcontext. Het ligt niet voor de hand om nu zelf vanuit het Rijk aanvullend beleid te ontwikkelen dat potentieel door beide structuren heen loopt, los van de rol die OCW al heeft.

Vraagnummer: 80
Vraag:
Wil de minister aan de slag met het Gouden Handen-akkoord (waardering voor vakmensen) voor het goed opleiden van praktisch talent?

Antwoord:
Vakmensen verdienen waardering. Het Gouden Handen-akkoord sluit aan op huidig beleid, waarin praktijkgericht talent meer aandacht krijgt en versterkt wordt. Daarmee werken we de facto aan de beoogde doelen van dit initiatief.

Uw Kamer heeft de afgelopen twee jaar verschillende voorstellen ontvangen over het meer waarderen en beter verankeren van praktijkgericht onderwijs in het funderend onderwijs, praktijkgerichte vakken in het vmbo en havo en de skills-vakwedstrijden. Daarnaast wordt uw Kamer in december 2026 geïnformeerd over de uitwerking van motie Ergin over het zichtbaarder maken van de praktijkexamens en het gelijkwaardig waarderen van deze examens. Uw Kamer wordt in de zomer van 2027 verder geïnformeerd over de uitwerking van motie Stoffer over het ontwikkelen van een visie over praktijk- en beroepsgericht funderend onderwijs, inclusief het vso en praktijkonderwijs, die recht doet aan de veelzijdige kwaliteiten van leerlingen. Daarbij zetten we erop in een en ander in de Talentstrategie zo goed mogelijk te borgen.

Vraagnummer: 81
Vraag:
Kan SOE toezeggen om in elk wetsvoorstel voortaan expliciet te reflecteren op de inschatting die scholen geven voor de regeldruk en dat er ook gekeken wordt naar de stapeling van regels?

Antwoord:
We onderzoeken hoe interne regeldruk als gevolg van wet- en regelgeving in beeld gebracht kan worden via een wetgevingssimulatie. Dit kan een vast onderdeel worden van het wetgevingsproces. In zo'n simulatie vragen we leraren, schoolleiders en bestuurders hoe het beleid in de praktijk uitpakt. De inzichten uit die simulatie kunnen in de regeldrukparagraaf worden verwerkt. Dit is in een verkennend stadium. We informeren uw Kamer met de voortgangsbrief lerarenstrategie van december over de verdere uitwerking hiervan.

Vraagnummer: 82
Vraag:
Is de minister bereid om te verkennen hoe de samenwerking tussen kleinere vmbo's en grotere ROC's kan worden vergemakkelijkt en gestimuleerd? En welke ambitie heeft de minister op dit punt voor zich dan?

Antwoord:
Doorlopende leerroutes en goede samenwerking tussen het vmbo en mbo zijn belangrijk voor het opleiden van vakmensen. We stimuleren deze regionale samenwerking met de regeling Versterking Aansluiting Beroepsonderwijskolom (VABOK). Deze regeling stopt per 2027, maar uitvoering loopt nog door tot 2029. Doorlopende leerroutes en samenwerking tussen onderwijssectoren zouden niet

afhankelijk moeten zijn van tijdelijke regelingen. Daarom is mijn inzet voor de Talentstrategie dat de samenwerking tussen onderwijssectoren, landelijk en in de regio, structureel verbetert.

Vraagnummer: 83
Vraag:
Graag een reactie op de ordening van verantwoordelijkheid tussen gezin en onderwijs. Is de staatssecretaris bereid om haar analyse en aanbevelingen hierover te verdiepen en met haar collega's van SZW en VWS te overleggen hoe ze samen tot een versterkingsagenda voor gezinnen kunnen komen?

Antwoord:
In de Versterkingsagenda Taal en andere basisvaardigheden wordt ingezet op het versterken van het 'educatief partnerschap' tussen school en gezin. In overleg met SZW en VWS zal worden bekeken wat daarvoor nog meer nodig is en hoe er meer samenhang kan worden aangebracht tussen initiatieven. Voorbeelden van interventies waar we al investeren in het partnerschap tussen school en het gezin zijn onder meer de brugfunctionaris en de familieschool. Deze interventies dragen positief bij aan leerresultaten en het welbevinden van leerlingen.

De inzet op de rol van ouders kan alleen maar slagen wanneer departementen hier samen in optrekken. De ministeries van SZW, OCW, VWS, BZK, VRO en JenV werken samen aan een Sociale Agenda voor Nederland. Hiervan is de Aanpak Kwetsbare gezinnen onder meer een onderdeel.

Vraagnummer: 84
Vraag:
Kan de minister reflecteren op de brief die het Nationaal Joods Studentenoverleg heeft gestuurd en wat zij gaat doet met de aanbevelingen uit de brief?

Antwoord:
In de brief gaat het NJSO onder andere in op de ervaringen van Joodse studenten en medewerkers aan de hoger onderwijsinstellingen. Het NJSO geeft aan dat zij zich bewust zijn van de complexiteit van dit onderwerp. Ook geven ze aan dat ze de inzet vanuit OCW hierop waarderen. Niettemin voelen veel Joodse studenten zich nog altijd onveilig op de hoger onderwijsinstellingen. Wij herkennen het beeld dat het NJSO hier schetst uit onze gesprekken met Joodse studenten en medewerkers. Wij vinden het verschrikkelijk dat er studenten en medewerkers zijn die zich onveilig voelen binnen het Nederlandse hoger onderwijs.

Antisemitisme is onacceptabel en heeft geen plaats in Nederland. Er zijn de afgelopen jaren stappen gezet om de situatie voor Joodse studenten en medewerkers te verbeteren. Helaas zijn we er nog niet. Het vorige kabinet heeft de Taskforce Antisemitismebestrijding gevraagd om met concrete voorstellen te komen gericht op de veiligheid van Joodse studenten en medewerkers in het hoger onderwijs. De meeste aanbevelingen uit het rapport van de taskforce, dat in februari van dit jaar verscheen, zijn gericht aan de instellingen. De instellingen nemen de adviezen uiterst serieus en werken momenteel aan de implementatie ervan. De minister van OCW ondersteunt de instellingen daarbij vanuit haar stelselverantwoordelijkheid en heeft dit als prioriteit gesteld.

Zo werkt het ministerie van OCW, samen met BZK en JenV, aan verbeterde samenwerking in de zogenoemde 'vierhoeken' (de lokale veiligheidsdriehoek van burgemeester, OM en politie en instellingen), bijvoorbeeld bij uit de hand gelopen protesten. Ook organiseert OCW een conferentie met de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB) in het voorjaar van 2027 met de instellingen om de voortgang bij de implementatie van de adviezen van de Taskforce te bespreken. Uw Kamer ontvangt hierover een terugkoppeling in het eerste kwartaal van 2027. Daarnaast ontvangen het Nationaal Joods Studenten Overleg en Joods Maatschappelijk Werk de komende twee

jaar in totaal € 350.000 subsidie ten behoeve van activiteiten die bijdragen aan de verbetering van de sociale veiligheid van Joodse studenten en medewerkers in het hoger onderwijs. Verder blijven we regelmatig in gesprek met de NCAB en vertegenwoordigers uit de Joodse gemeenschap over de veiligheid van Joodse studenten en medewerkers.

Vragen van het lid Beckerman (SP)

Vraagnummer: 85
Vraag:
Scholen met achterstandsleerlingen raken deel budget kwijt voor onderwijsachterstanden. Wil het kabinet dit herstellen?

Antwoord:
Op 27 oktober jl. heeft uw Kamer hierover een brief ontvangen (2026D53307). Hierin wordt aangegeven dat de mogelijkheid wordt verkend om een overgangsregeling in te stellen waarmee schoolbesturen (niet individuele scholen) de teruggang van meer dan 3 procent in 2027 gecompenseerd krijgen.

Vraagnummer: 86
Vraag:
Het ministerie moet jaarlijks 243 miljoen gaan besparen op haar eigen personeel. Hoe denkt het kabinet dit te gaan doen?

Antwoord:
Momenteel worden de opties in kaart gebracht om invulling aan de taakstelling van het kabinet Jetten te geven. Hierbij wordt ingezet op efficiency, vereenvoudiging en op scherpe keuzes om bepaalde taken niet meer uit te voeren. De verwachting is uw Kamer ten tijde van de Voorjaarsnota hierover nader te kunnen informeren.

Vraagnummer: 87
Vraag:
Waarom zijn niet alle investeringen onderbouwd en wil het kabinet dit alsnog doen? Hoe zorgt het kabinet dat onderwijsgeld ook echt wordt gebruikt waarvoor het is bedoeld?

Antwoord:
Uw Kamer heeft via de motie-Van der Lee c.s. (Kamerstuk 36 740, nr. 7) en de Algemene Rekenkamer via haar aanbevelingen, én de rapporteurs van uw Kamer bij het jaarverslag gevraagd om concrete en meetbare hoofddoelen in de begroting van OCW. De vraag gaat om een betere koppeling tussen doelstellingen, middelen, maatregelen en indicatoren. De afgelopen jaren hebben wij hier vaker met uw Kamer over gesproken en ook al stappen in gezet. En hier blijven we stappen in zetten.

We zijn het volgende van plan en hebben dit ook reeds met uw Kamer gedeeld. Ten eerste is, conform de motie-Van der Lee c.s. in de nieuwe Rijksbegrotingsvoorschriften de instructie toegevoegd dat in de beleidsagenda van de begroting van het ministerie van OCW een beperkt aantal doelen uit het coalitieakkoord wordt opgenomen. Die zullen zo concreet mogelijk worden geformuleerd. Het ministerie van OCW zal deze instructie, na zorgvuldige voorbereiding, implementeren per ontwerpbegroting 2028. Ten tweede zullen we bij het jaarverslag 2026 toelichten hoe we de aanbevelingen uit de rapporteursnotitie hebben kunnen opvolgen (tevens antwoord op de motie-Boomsma c.s. Kamerstuk 36 945, nr. 12). Ten derde worden voor nieuwe doelen uit het coalitieakkoord, zoals Teamleren en Talentstrategie, meetbare (sub)doelstellingen en indicatoren nader aangescherpt en mogelijk nog ontwikkeld. Begin 2027 zullen wij uw Kamer informeren over de voortgang en verdere uitwerking van de Talentstrategie. Deze brief zal nader ingaan op hoe we de

doelstellingen van de aanpak concretiseren, en aan de hand van welke indicatoren we de voortgang monitoren. Ook lichten we in de brief toe op welke manier we uw Kamer zullen blijven informeren over de voortgang op de Talentstrategie. Ten aanzien van de verdere uitwerking van de monitoring en de voortgang op het gebied van Teamleren zullen wij uw Kamer voor de zomer van 2027 informeren in de Lerarenbrief.

Op de website www.ocwincijfers.nl zijn veel indicatoren al gekoppeld aan de doelen bij de maatregelen voor de beleidsprioriteiten en daar ook te volgen. Het verzoek van de Algemene Rekenkamer is om in de begroting zelf de doelen en maatregelen duidelijk op te nemen. Onze inzet is om dat op een manier te doen die zowel uw Kamer als de Algemene Rekenkamer voldoende inzicht biedt binnen de begroting.

Ten slotte, de vraag van uw Kamer richtte zich ook specifiek op hoe we deze doelen met minder ambtenaren zullen realiseren. In deze afweging staan de maatschappelijke doelen, continuïteit, vereenvoudigingen, minder regeldruk, én kwaliteit van het werk van het ministerie van OCW centraal. Om de taakstelling volledig te realiseren zullen ook scherpe keuzes moeten worden gemaakt om bepaalde taken niet meer te doen. Uw Kamer zal ten tijde van de Voorjaarsnota hierover nader worden geïnformeerd.

Vraagnummer: 88
Vraag:
Er zijn zorgen over het gebrek aan ruimte voor een andere visie op defensie en weerbaarheid. Erkent het kabinet dat dit problematisch is, erkent het kabinet dat jongeren met een financiële prikkel naar Defensie gepusht worden en erkent het kabinet dat de wetenschappelijke vrijheid in het gedrang komt? En zo ja wat wil zij daaraan doen?

Antwoord:
Binnen universiteiten zijn er van oudsher kennisdomeinen die samenwerken met onderdelen van het ministerie van Defensie of met onderwijsinstellingen die specifiek gericht zijn op opleiden voor de krijgsmacht, zoals de KMA. Die samenwerkingen zijn van oudsher ingekaderd door bestaande nationale en Europese rechtelijke kaders, zoals onder meer gerelateerd aan Kennisveiligheid. Vanwege geopolitieke spanningen zijn weerbaarheid en veiligheid hoger op de agenda komen te staan. Het is ook één van de vier prioritaire opgaven die als cruciaal zijn bevonden in de Talentstrategie. Defensie biedt middels de Nationale Weerbaarheidstraining (NWT) mogelijkheden aan Nederlanders, waaronder studenten, om bij te dragen aan de opbouw van onze weerbaarheid. Mensen die hieraan deelnemen krijgen hiervoor een financiële vergoeding, die afhankelijk is van hun leeftijd. Studenten kunnen deze training bij bepaalde instellingen en binnen bepaalde opleidingen volgen in hun keuzeruimte. Doorgaans duurt deze training 9 weken. Het blijft een eigen keuze van studenten om hier aan deel te nemen. Defensie werkt samen met kennisinstellingen om talent en kennis in te zetten ten behoeve van de nationale veiligheid. Instellingen letten er daarbij op dat zij vanuit hun wettelijke verantwoordelijkheid academische vrijheid borgen. Ook zijn de vijf basisprincipes van de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke Integriteit van toepassing: eerlijkheid, zorgvuldigheid, onafhankelijkheid, transparantie en verantwoordelijkheid.

Wat betreft toezicht op dual use-onderzoek: er is een dual-use EU-verordening. Deze biedt een juridische definitie van de term ‘dual-use’ en stelt controles in voor onder meer uitvoer en overdracht van dual-use producten en technologie. Hierbij gaat het niet alleen over de overdacht van fysieke goederen, maar ook technologie en software kunnen eronder vallen.

Vraagnummer: 89
Vraag:
Waarom is er alleen een wettelijk kader voor loon- en prijsbijstelling in het primair onderwijs, en voor

studiefinanciering en media? En wat is er gebeurd met de motie Vijlbrief cs. om te onderzoeken hoe er een wettelijk kader voor de prijsontwikkeling kan worden ingesteld voor het vervolgonderwijs (Kamerstuk 36 800 IX, nr. 22)?

Antwoord:
De motie Vijlbrief uit oktober 2025 verzocht de regering te onderzoeken hoe er een wettelijk kader voor de prijsontwikkeling ingesteld kan worden voor het vervolgonderwijs. Hier hebben onze voorgangers opvolging aan gegeven met de Kamerbrief van 19 december 2025. In deze Kamerbrief wordt toegelicht hoe de wettelijke verplichtingen voor prijsbijstelling in het onderwijs werken. Er zijn voor OCW drie wettelijke verplichtingen tot het uitkeren van prijsbijstelling, ook als de begroting ontoereikend is. Die wettelijke verplichtingen gelden voor de bekostiging primair onderwijs, de rijksbijdrage media en de studiefinanciering. In de brief wordt ook beschreven hoe een wettelijke verplichting in andere sectoren kan worden ingevoerd en wat de consequenties zijn voor de rijksbegroting.
De wettelijke verplichtingen zijn ooit ingevoerd omdat er een wens was op deze uitgaven meer zekerheid te geven voor het compenseren van stijgende prijzen. Voor meer sectoren een wettelijke verplichting invoeren, leidt echter niet automatisch tot meer zekerheid. Als namelijk wordt besloten tot een generieke korting op de prijsbijstelling dan kan deze alleen worden verwerkt op de budgetten waar géén wettelijke verplichting is. De korting zal daar dan hóger worden. Gelijkheid tussen sectoren, in het geval van een kabinetskorting, kan ook bereikt worden door de bestaande wettelijke verplichtingen af te schaffen.

Vragen van het lid Van der Plas (BBB)

Vraagnummer: 90
Vraag:
Kan de minister bevestigen dat instellingen ruimte hebben om op te treden tegen antisemitisme, intimidatie, uitsluiting en ander ongewenst gedrag, óók wanneer de grens van het strafrecht niet wordt overschreden? En wil de minister instellingen aanspreken op het consequent toepassen van hun eigen regels en toezien op de uitvoering van de aanbevelingen van de Taskforce Antisemitismebestrijding?

Antwoord:
Iedereen moet zich veilig voelen op een hogeschool of universiteit. Er is geen ruimte voor antisemitisme. Hogescholen en universiteiten hebben huisregels opgesteld met duidelijke normen en grenzen om een veilige en respectvolle leer- en werkomgeving te waarborgen. Als de huisregels en ordemaatregelen van instellingen worden overtreden, kunnen instellingen maatregelen nemen, van aanspreken tot het tijdelijk of definitief ontzeggen van de toegang aan een student of in het uiterste geval zelfs beëindiging van inschrijving van een student. Daarmee hebben instellingen ruimte om op te treden tegen antisemitisme, intimidatie, uitsluiting en ander ongewenst gedrag, óók wanneer de grens van het strafrecht niet wordt overschreden.

De aanbevelingen uit het rapport van de taskforce antisemitismebestrijding zijn door alle instellingsbesturen van universiteiten en hogescholen besproken en zij zijn daarmee aan de slag. Het ministerie van OCW organiseert met de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB) in het voorjaar van 2027 een conferentie voor de instellingen om de voortgang van de implementatie van de adviezen van de Taskforce te bespreken. Daarmee zien we toe op uitvoering van de aanbevelingen. Verder kan worden gemeld dat de veiligheid op de instellingen voortdurend de aandacht heeft in de gesprekken tussen het ministerie en de koepelorganisaties. In deze gesprekken komt ook de naleving van huisregels ter sprake. Zoals eerder aan uw Kamer toegezegd, werken de instellingen aan een handreiking met maatregelen bij overtredingen van huisregels, inclusief voorbeelden van concrete acties op instellingsniveau ten aanzien van antisemitismebestrijding. Deze

verschijnt in het voorjaar van 2027. Wel willen wij uw Kamer meegeven dat instellingen per casus een afweging maken hoe de veiligheid het beste geborgd kan worden. Elke situatie is uniek. Ter plekke kan de situatie het beste worden ingeschat en hoe hiermee moet worden omgegaan. Op dit vlak zijn door de Taskforce ook aanbevelingen gedaan. Dit wordt nu vormgegeven in het traject 'Samenwerking in de vierhoeken' (de lokale veiligheidsdriehoek van burgemeester, OM en politie en instellingen), dat door het ministerie van OCW samen met de ministeries van BZK en JenV wordt uitgevoerd.

Vraagnummer: 91
Vraag:
Hoe gaat de staatssecretaris ervoor zorgen dat de financiering voor het versterken van de leescultuur ook na 2027 doorgaat?

Antwoord:
De afgelopen jaren is € 74 miljoen geïnvesteerd in BoekStart in de kinderopvang en de Bibliotheek op school.

Vanaf 2027 wordt structureel geïnvesteerd in leesbevordering. In 2027 gaat het om € 38 miljoen, vanaf 2028 gaat het om structureel € 50 miljoen. Waarvan de helft naar bibliotheken gaat en de andere helft naar scholen middels de structurele bekostiging voor het verbeteren van basisvaardigheden. De middelen die worden versterkt aan bibliotheken kunnen worden ingezet voor het opleiden en aanstellen van leesmediaconsulenten. De leesmediaconsulenten hebben de taak om het funderend onderwijs, de pabo, het mbo en de kinderopvang (BoekStart) te adviseren over leesbevordering.

Vraagnummer: 92
Vraag:
Hoe staat het met een wettelijke regeling voor rechtstreekse en ongedeelde bekostiging van het praktijkonderwijs?

Antwoord:
De huidige TLV-bekostiging (de financiering van leerlingen met een toelaatbaarheidsverklaring) via samenwerkingsverbanden is er juist om voor leerlingen een goede afweging te kunnen maken welke onderwijsvorm het beste bij hem of haar past. Een rechtstreekse vorm van bekostiging moet ook borgen dat plaatsing op het praktijkonderwijs gebeurt vanuit het belang van de leerling en niet vanuit financiële prikkels. Zoals al eerder toegezegd gaat het ministerie van OCW in 2027 met dit wetsvoorstel aan de slag. Rechtstreekse en ongedeelde bekostiging van het praktijkonderwijs realiseren kost veel tijd en bovendien capaciteit.

Vraagnummer: 93
Vraag:
Hoe kunnen we de schooltuinen nog beter ondersteunen zonder scholen met nieuwe verplichtingen op te zadelen?

Antwoord:
Schoolpleinen, noch schooltuinen, zijn een verantwoordelijkheid van het Rijk, maar een gedeelde verantwoordelijkheid van gemeenten en schoolbesturen. Zij hebben ook beter zicht op de specifieke omstandigheden. De Rijksoverheid moedigt vergroening van schoolpleinen wel van harte aan. Dit is aangegeven in de Kamerbrief van 15 oktober 2026 (2026Z22406).

Er is al veel ondersteuning, bijvoorbeeld met het programma Gezonde School en het interdepartementale uitvoeringsplan Duurzaamheid in het Onderwijs waarin diverse ministeries

participeren. Daarnaast zijn er nog initiatieven, als van Jantje Beton, Instituut Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN), en de Alliantie Schooltuinen. Ook bij medeoverheden lopen diverse goede initiatieven.

De Rijksoverheid zet aanvullend in op verbetering van de vindbaarheid van de diverse initiatieven voor gemeenten en schoolbesturen. Dit wordt gerealiseerd via Wegwijzer duurzaamheid in het onderwijs. Dit informatieplatform gaat in het voorjaar van 2027 online.

Vraagnummer: 94
Vraag:
Waarom neemt het kabinet het advies van het Capaciteitsorgaan om meer tandartsen op te leiden niet over? Is de minister bereid om te kijken naar uitbreiding opleiding juist buiten de Randstad?

Antwoord:
Zoals in de Kamerbrief van 13 oktober jl. van de minister van OCW (2026Z22069) is aangegeven is een uitbreiding van de opleiding Tandheelkunde erg kostbaar. Er worden er op dit moment geen mogelijkheden gezien om de opleidingsplaatsen uit te breiden na de investering in 31 extra opleidingsplaatsen die per studiejaar 2025-2026 zijn gerealiseerd. Hiervan zijn er 17 naar Groningen gegaan. Zoals in de Kamerbrief van 13 oktober is toegezegd zullen de ministers van OCW en VWS kijken naar de systematiek van planning en verwerking van de adviezen van het Capaciteitsorgaan.

Vraagnummer: 95
Vraag:
Ziet de minister het risico dat kleine leerbedrijven straks afhaken en is ze bereid om te onderzoeken of de subsidie praktijkleren vanaf 2027 omhoog moet zodat ook kleine ondernemers leerlingen kunnen blijven opleiden?

Antwoord:
Wij begrijpen de zorgen van BBB over de gevolgen voor kleine leerbedrijven. Juist deze bedrijven spelen een belangrijke rol bij het opleiden van onze toekomstige vakmensen. Tegelijkertijd vinden wij het belangrijk dat jongeren die werken én leren combineren daarvoor een passende beloning ontvangen. Daarom wordt per 1 januari 2027 de lagere bbl-staffel voor jongeren van 18 tot en met 20 jaar afgeschaft. Dit draagt bij aan hun bestaanszekerheid en kan voorkomen dat zij om financiële redenen voortijdig stoppen met hun opleiding om volledig te gaan werken. Voor sommige leerbedrijven betekent dit hogere loonkosten, maar de gevolgen verschillen per sector en bedrijf. In verschillende sectoren ontvangen bbl-studenten nu al een loon dat boven het reguliere minimumjeugdloon ligt. We blijven de beschikbaarheid van leerwerkplekken nauwgezet volgen.

De kleine ondernemers die studenten begeleiden in het kader van een bbl-opleiding kunnen via de subsidieregeling praktijkleren een tegemoetkoming krijgen van maximaal € 2.800 per leerwerkplek. Het overgrote deel van de regeling praktijkleren gaat naar het mkb. Voor sommige leerbedrijven die hogere loonkosten krijgen, zal deze tegemoetkoming relatief wel kleiner zijn. De subsidie is echter niet bedoeld om alle loonkosten te dekken. We verwachten dat het effect op de totale personeelskosten beperkt blijft, waardoor het niet nodig is om de subsidie op te hogen.

Vraagnummer: 96
Vraag:
Waarom krijgt het groene onderwijs via het Groenpact geen duidelijke plek in de Talentstrategie? Hoe zorgt de minister ervoor dat ook mbo’ers en praktisch geschoolde vakmensen in de Talentstrategie worden meegenomen?

Antwoord:

Het groene onderwijs kan zeker bijdragen aan de domeinen van de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat. Denk bijvoorbeeld aan life sciences en biotech. De inspanningen vanuit het Groenpact dragen hieraan bij. Er zijn in dat kader de afgelopen periode ook gesprekken met het groene onderwijs gevoerd. De minister van OCW zet dat gesprek de komende periode graag voort. Daarnaast zullen we in alle sectoren slimmer en innovatiever moeten werken. Voor de groene sectoren ligt hier een opgave en voor het groene onderwijs een uitdaging om studenten op te leiden met de kennis en vaardigheden die daarbij passen.

Mbo'ers spelen in bijna alle opgaven en randvoorwaardelijke sectoren die we in de Talentstrategie als cruciaal hebben benoemd een belangrijke rol. De minister van OCW zet hier op in door dit jaar met de MBO-Raad en de werkgeverskoepels een pact sluiten gericht op het opleiden van mbo' ers voor de arbeidsmarkt van de toekomst.

Vraagnummer: 97
Vraag:
Wat gaat de minister nu concreet doen om studenten met een studieschuld tegemoetkomen en kan de minister garanderen dat een eventuele oplossing niet wordt betaald door ergens anders in het onderwijs te bezuinigen?

Antwoord:
We begrijpen de zorgen van (oud-)studenten over de gestegen rente op studieschulden. En het effect dat dit heeft op hun financiële positie. Tegelijkertijd kent het stelsel sociale terugbetaalvoorwaarden: terugbetalen naar draagkracht, de mogelijkheid van een aflosvrije periode en kwijtschelding van de restschuld aan het einde van de looptijd. Oud-studenten die niet kunnen betalen, hoeven dus al niet te betalen. Zoals wij in de Kamerbrief van donderdag 22 oktober jl. hebben aangegeven, vinden we het onverstandig voor de extra kosten voor een renteplafond te bezuinigen op andere terreinen van de OCW-begroting, zoals investeringen in onderwijs en onderzoek.

Vragen van het lid Dassen (Volt)

Vraagnummer: 98
Vraag:
Het is onbegrijpelijk dat boven dit debat een bezuiniging van 1,2 miljard euro hangt iets waar de minister aanvankelijk niet van op de hoogte leek. Wat is de reactie van de minister hierop?

Antwoord:
Ten aanzien van de besparingsopgave in de sociale zekerheid geldt dat deze is ingevuld op de Aanvullende Post prijsbijstelling, in afwachting van een sociaal akkoord. Werkgevers en werknemers hebben aangegeven bereid te zijn om met hervormingsvoorstellen te komen die ook tot een besparing kunnen leiden. Onder andere op basis van deze uitkomsten besluit het kabinet in het voorjaar na integrale weging definitief over de uitgaven, conform staande praktijk.

Ten aanzien van de taakstellingen van het kabinet Jetten op het ambtenarenapparaat geldt dat momenteel de opties in kaart worden gebracht om er invulling aan te geven. Hierbij wordt ingezet op efficiency, vereenvoudiging en op scherpe keuzes om bepaalde taken niet meer te doen. De verwachting is uw Kamer ten tijde van de Voorjaarsnota hierover nader te kunnen informeren.

Vraagnummer: 99
Vraag:
Met het Tulpfonds werden tot nu toe al meer dan 30 internationale topwetenschappers naar onze universiteiten gehaald, voornamelijk vanuit de VS. Waarom wordt dit fonds niet verder gefinancierd?

Antwoord:
Het Tulp Fonds was vanaf de oprichting bedoeld als een eenmalig initiatief om in te spelen op de zorgelijke geopolitieke ontwikkelingen. Vanwege de additionele investeringen in onderzoek en wetenschap, waardoor de kennisinstellingen weer meer ruimte krijgen voor het aantrekken, ontwikkelen en behouden van talent, is er op dit moment geen reden om hier structureel vorm aan te geven. Ook bieden de investeringen die we in de sectorplannen gaan doen kansen om internationale talenten te werven.

Vraagnummer: 100
Vraag:
Is de minister het met mij eens dat de politiek met dit besluit over rente op de studieleningen het vertrouwen van studenten schaadt? Kan zij reflecteren op het feit dat hierdoor de kansenongelijkheid van de studiemogelijkheden alleen maar zal toenemen. Wat was de gedachte in het coalitieakkoord van een renteplafond van 2,5 procent?

Antwoord:
De achterliggende gedachte in het coalitieakkoord was om (oud-)studenten meer financiële zekerheid te bieden. Hiervoor waren meerdere maatregelen opgenomen, de rentemaatregel, de verhoging van de basisbeurs voor uitwonende studenten met € 50 en de wettelijke verankering van de stagevergoeding. Helaas is gebleken dat er geen substantiële rentemaatregel uitgewerkt kan worden binnen het gereserveerde bedrag. Voor deze extra kosten zouden we moeten bezuinigen op andere terreinen van de OCW-begroting, zoals investeringen in onderwijs en onderzoek en dat raakt studenten ook. Dat vinden we onverstandig.

We begrijpen de zorgen van (oud-)studenten over de gestegen rente op studieschulden. En het effect dat dit heeft op hun financiële positie. Tegelijkertijd kent het stelsel sociale terugbetaalvoorwaarden: terugbetalen naar draagkracht, de mogelijkheid van een aflosvrije periode en kwijtschelding van de restschuld aan het einde van de looptijd. Oud-studenten met een laag inkomen hoeven niet, of minder, af te lossen op hun studieschuld. We blijven de financiële positie van studenten monitoren met de tweejaarlijkse Nibud studentonderzoeken.
Vraagnummer: 101
Vraag:
Hoe kijkt de staatssecretaris naar een verbod op AI in het basisonderwijs zoals in Noorwegen het geval is? Welk landelijk kader gaat de staatssecretaris stellen voor het voortgezet onderwijs (met betrekking tot AI)?

Antwoord:
Het is belangrijk dat leerlingen in het funderend onderwijs op een verantwoorde manier kennismaken en leren omgaan met AI. Leraren geven in toenemende mate aan dat zij behoefte hebben aan richtlijnen voor het verantwoord gebruik van AI. In het kader van het Regieplan Digitalisering wordt hier voor het funderend onderwijs aan gewerkt. Daarbij kijken we ook naar andere koplopers in goed AI-beleid in het onderwijs. Uw Kamer ontvangt voor het einde van het jaar het Regieplan Digitalisering. Daarnaast worden voor het funderend onderwijs vanaf 2027 structurele middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling van een publieke AI-voorziening. Dit biedt een veilige omgeving voor scholen en leraren om met AI in hun onderwijs te werken.

Vraagnummer: 102
Vraag:
Welke transitie moet het vervolgonderwijs ondergaan om aan te blijven sluiten op de veranderende arbeidsmarkt?

Antwoord:

Studenten weten na hun studie meestal een goede plek op de arbeidsmarkt te vinden. Tegelijkertijd vragen demografische ontwikkelingen en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt dat onderwijs en werkgevers zich hierop aanpassen. Daar zetten we vanuit de Talentstrategie op in. Dat begint al in het funderend onderwijs. Waar leerlingen de basisvaardigheden aanleren en zij in heel Nederland in aanraking moeten kunnen komen met de breedte aan beroepen en opleidingen. Het opleidingsaanbod in het vervolgonderwijs moet beter aansluiten op wat de arbeidsmarkt in de toekomst nodig heeft en waar we als Nederland strategisch autonoom willen worden: meer gericht op de cruciale opgaven voor Nederland en door het beter het aanleren van de juiste vaardigheden. Investeren in innovatie en onderzoek is nodig voor onze strategische autonomie en om state of the art onderwijs aan te kunnen bieden. Tot slot is van belang dat onderwijsinstellingen, onderwijssectoren en onderwijs en werkgevers beter samenwerken. Met hen zijn we in gesprek om deze transitie vorm te geven en zij geven aan dat zij met deze opgave aan de slag willen.